پیرۆزە هەشتەمین سالیادا چاڤدێر

چاڤدێر

کوڤارەکا سیاسی رەوشەنبیری گشتی یە

www.cavder.com | cavder | بها (1000) دینارە | 126 | خزیران 2013

لیستا برایەتی و پێکەڤە ژیان 6 کورسیان ب دەستڤە دئینیت
چار ژێ کاندیدێن ئێکەتیێ نە و ئێک ژوان ل بەغدایە

ئەمریکا دەستخۆشیێ ل پێنگاڤێن پەکەکێ دکەت و ئەنقەرە ژی دبێژیت: پرۆسا ئاشتیێ ژ ئۆجەلانی ناگریت

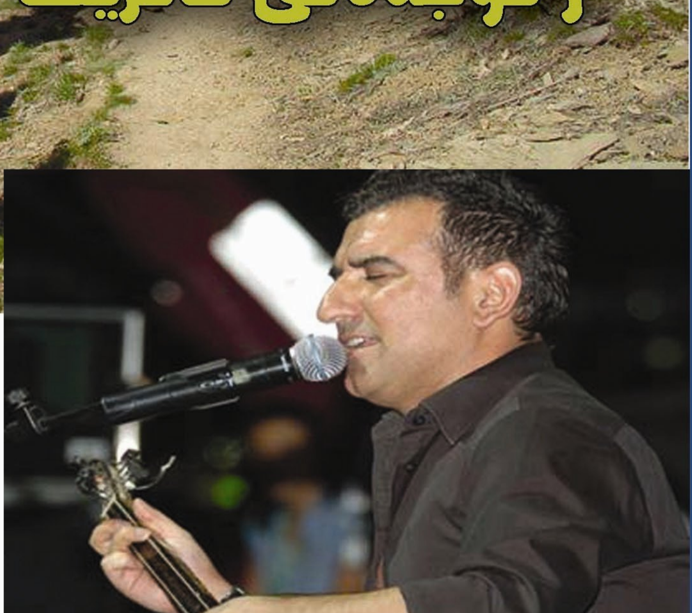

حەسەن شەریف: چونکی روویێ کچا کورد، رومەتا وێ یا درست، ناهێتە نیشاندان، ژبەرهندێ ئەز ب دژم کوگەلەک کچ د کلیپێن من دا بن

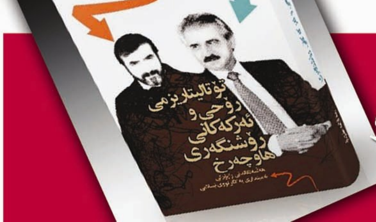

پەرتووکا مەلا بەختیار ل سەر راپۆرتا ئەمینداریێ یەکگرتوو

پیرۆزە هەشتەمین سالیادا چاڤدێر

ل دوماهیا ڤێ هەیڤێ، دێ هەشت سال ب سەر دەرکەتنا ئێکەم ژمارا (چاڤدێر) دا، دەرباز بن. چاڤدێر کو نوکە وەك کوڤارەکا هەیڤانە دهێتە دەرکرن، ل روژا 30/5/2005 ێ ئێکەم ژمارا وێ ب چار لاپەرێن رەش و سپی و ب قەبارەیێ روژنامێ و ب شێوەزارێ بادینی شیا روناهیێ ببینیت و ژ هینگێ وەرە، دچەندین قوناغان را دەرباز بویە. هەر ژ زێدەبونا لاپەرێن وێ و هەم ژی ناڤەروك و ئەو بابەت و دیڤچوونێن تێدا دهاتنە دئازراندن. پێنەڤێت دەرکرنا روژنامەکێ یان کوڤارەکێ ئاستەنگێن خوە هەنە و روژنامەڤانی زێدەتر ژ هەمی تشتەکی دکەڤیتە بەر ململانا سیاسی، ژبەرکو روژنامەڤانی بگشتی ب دەستهەلاتا خوە یا تایبەت دهێتە ناسکرن و دبیتە زمان و گوهـ و چاڤێن خەلکی.

ئەڤرو دەما ئەم بەرەڤ ساخکرنا سالیادا هەشتێ یا چاڤدێر ڤە دچین، دڤێت ئەم بیر ل گەلەك تشتان بکەین، گرنگیا دەرکرنا روژنامە و کوڤاران د چ دایە؟ ئەو چ تشتە خاندەڤای و وەرگری ژ مە دڤێت ئەم بو بەلاڤ بکەین و ب ئازرینین؟ هیچ جارەکێ کەنالێن عەسمانی و ئەنترنێت و مالپەرێن کومەلایەتی نەشێن رولی روژنامەڤانیا کاغەزێ ژ ناڤ ببەن، راستە دبیت لاواز بکەن، لی دبەرامبەر دا پێگەیێ وێ بهێز دکەڤیت. ئەڤرو خەلکی پێدڤی ب تشتێن راستە، روژنامەنڤیس بو دویڤچوونا راستیان بکەت، بێژیتە تشتێ دروست دروست و هەر دپسان یێ خەلەت ژێ زومێ بدەتێ، ئایا روژنامەڤانی شیایە ڤێ بکەت؟ دبیت تا راددەکی بەلی بیت، لی ئایا بەلی بتنێ بەسە! کو ددەمەکی دا کومەلگەهێ مە یێ بەرەڤ پێش ڤەچوونێ ڤە دچیت و ئاسوییێن دیموکراسیبونێ دناڤ دا شور دبن، ئەو شوربونا هەنێ و پیادەکرنا دیموکراسیەتێ دێ چاوان یا سەرگرتی بیت، ئەگەر ئەم ژ دەستپێکا سەرهلدانێ وەرە وەربگرین. نەخێر، روژنامەڤانی نەشیایە باوەریا خەلکی بدەست خوە ڤە بینیت، ئەڤێ چەندێ ژی سەدەمێن خوە هەنە، ژێدەرێ پێزانینان نینە، پالپشتیا بەلاڤوکان حزب ل پشتە و ئەڤە ژی دبن کونترولا وان دا دمینیت، چ پلانێن دروست بو بلاڤکرنا روژنامە و کوڤاران نینە، شێوازێ بلاڤکرنێ یێ سەقەتە، پتریا جهان کوشك و پەرتوکخانە لی نینن، چەند قەزا و ناحیە و کومەلگەهێن مەزن ب ئێکجاری روژنامە و کوڤار ناگەهنێ.

ژڤێ ڤالاتیا هەنێ ژی، نەباوەری دناڤبەرا دەستهەلاتێ و خەلکی دا پەیدا دبیت، روژنامەڤانی نەشێت رولی خوە یێ دروست بگێریت و نەشێت باوەریا خەلکی بو خو راکێشیت، دئێکەم شلق ژی دا، کونترول ل سەر هەمی تشتەکی دهێتە ژ دەست دان، دەستهەلاتێن عەشایری و ئاینی جهێ دەستهەلاتا روژنامەڤانیێ دگرن، ئەڤ دەستەلاتێن هەنێ ژی گەلەك جاران دکەڤنە بن باندورا ململانا سیاسی و مە نمونە ژی هەنە، رویدانێن دەڤەرا زاخو و دیسان چەندین بابەتێن کومەلایەتی کو رولی دەستهەلاتا عەشایری زیڤتر لی دکەت.

یا من دڤێت بڤێ هەلکەفتێ بینمە خەبەر، ئەم چاوان دەستهەلاتا روژنامەڤانی بەرەڤ پێش ببەین؟ دەما دەستهەلاتا روژنامەڤانی بەرەڤ پێش دچیت، ئەم عەقلەکی ئاڤا دکەین، ئەم دبینە هاریکار کو خەلك هزر بکەت، بیر بکەت، رەئیا خو بدەت، بێژیتە تشتێ باش باش و یێ خراب ژی خراب. ئەڤا هەنێ کەنگی دێ چێبیت؟ ئەگەر مە پلانەکا روژنامەڤانی یا سەرگرتی دارشت، مە شیا روژنامەڤانی ببیتە جهێ مژویلی و گرنگیا خەلکی، بچویك و مەزنان. ئەڤا هەنێ ژی بتنێ ب چەند نڤیسەر و روژنامەنڤیسان بدەستڤە ناهێت! دڤێت حکومەت، پارێزگەهـ، رێڤەبەریا گشتی یا رەوشەنبیری و هونەری و وەرزش و لاوان، سەندیکا روشنامەنڤیسێن کوردستانێ و ئێکەتیا نڤیسەرێن کورد هەمی رولی خوە ببینن، دێ چاوان شێین روناهەڤانیێ کەینە زمان و گوهـ و چاڤێن خەلکی، ئەگەر مە شیا ئەم خوە نزیکی ڤێ پێنگاڤێ بکەین، ئەم دێ مێشکەکێ تەنا ئاڤا کەین، ئەو مێشکێ هەنێ دێ داهێنانێ کەت، باوەریا وی دێ زێدەتر بیت، دێ ژێدەرەك هەبیت کو پشت بەستنێ ژبو بکەت. کەنگێ مە شیا ڤێ چەندێ ژی بکەین، دێ مە شیان هەبن عەقلەکێ داهێنەر پەیدا بکەین.

عبدالرحمن بامەرنی

خودانێ ئیمتیازێ
ناڤەندا روشنگەرییا چاودێر
ئێکەم ژمارە ل ٢٠٠٥/٥/٣٠ێ دەرکەتی یە

سەرنڤیسکار
عبدالرحمن بامەرنی
٠٧٥٠٤٥٨١٦٤٧
Bamerni77@yahoo.com

تیپچن
هێلین بەرواری

دەرهێنانا هونەری
رەشاد بێجرمانی
Siyabend2000@gmail.com

کارگێری
فەوزی ئورەی

چاڤدێر ل سەر ئەنترنێتێ
www.cavder.com
cavder

ناڤ و نیشان
دهوک، تاخێ رەزا
بەرامبەر رێڤەبەریا گشتی یا هاتن و چوونێ

چاپخانا
هاوار، دهوک

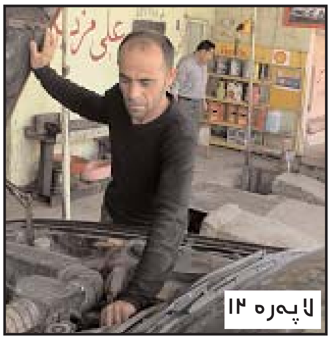
لاپەرە ١٢

جێگرێ سەروکێ ئێکەتیا سەندیکا کرێکارێن کوردستانێ:
نزیکی ٤٥٠٠ کرێکاران ل دهوکێ خوە دەستەبەرکرینە و ١٣٠ موچێن خانەنشینێ ژی بو چەند دەستەبەرکریا دهێنە دان

ژ حەژێکرنا وی بو کوڤارا چاڤدێر
دهەمی سالڤەگەرێن وێ دا (زەخرەفە)کێ دکەتە دیاری

لاپەرە ١٧

هاوسەرگیری دتەمەنەکێ بچویک دا باشترینە بۆ گەنجان یان ژی دەستپێکا پەیداکرنا ئاریشانە د ژیانا وان دا؟

لاپەرە ١٨

مفایی ژ تەکنۆلۆژیایێ وەربگرە؟

لاپەرە ٣٠

لاپەرە ٢٨

هایکوێێن کوردەواری

لاپەرە ١٤

هەلبژاردن: باشترین شێواز بۆ دەستاودەستکرنا دەسەلاتێ

رۆژئاڤایێ کوردستانێ، دەلیڤە و ئاستەنگ

وێنە ژ ئەنترنێتێ: دیمەنەکی ژ نە رازریبونا کوردێن روژئاڤایێ کوردستانێ دکەت ل سەر پێشێلکرنا مافێن وان ل وێ پارچەیێ

شروڤەکرن: عیدو خاموکا

سەرهلدانا خەلکێ سوریا دژی دەسەلاتداریا رژێما بەشار ئەلئەسەد دەربازی سالا سێیێ بو، لێ هەتا نوها ژی بدورستی نائێتە چاڤەرێکرن کا دێ سیناریۆییا ژناڤبرنا ئەڤێ دەسەلاتداریێ بچی ئاوای بت. ناخاسمە رەهەندێن هەرێمی و نیڤدەولەتی، ئەڤ قەیرانە گەلەک یا ئالۆزکری، لێ بهەر حال گوهەرینەک یا برێڤە زوو یان درەنگ باش یان خراب. چونکی گەلەک زەحمەتە جارەکا دی سوریا ڤەگەرێتە قوناغا بەری سەرهلدانێ، بتایبەت پشتی ڤان شەر و توندکارییێن رۆژانە یێن دناڤبەرا رژێمێ و هێزێن ئوپوزسیۆنێدا روددەن.

پرسیار ئەوە، گەلۆ کوردێن ڤێ پارچێ چاوا خوە بەرهەڤدکەن بو قوناغا پشتی گوهەرینێ، نەخاسمە ئەڤە دەلیڤەکە باشە کوردا ل ڤی وەلاتی کو دبێ بەهر بوون ژ مافێن خوە یێن سیاسی و کەلتوری و یاسایی؟

راستە وەکی ل بەر چاڤ هەوا ژ دەستپێکا شورەشێ ل سوریا، رەوشا دەڤەرێن کوردا هەتا رادەیەکی باشتربویە ژ رەوشا دەڤەرێن دیێن وی وەلاتی، هەم ژ ئالیێ ئەولەهیێ ڤە و هەم ژی ژ ئالییێ برێڤەبرنێ ڤە و ئەڤ رەوشە ژی ژبەر چەند سەدەمان هاتە پێش، ژ وان ژی ئەو بو کو ژبلی هندێ کو کوردا بخۆ دڤیا خۆ ڤێجارێ ژ توندکاریێ دوور بگرن، داکو سیناریۆیا ٢٠٠٤ یا سەرهلدانا قامشلۆ رونەدەت ڤە و رژێمێ ژی دەرفەتەک وەسا دورستکر کو کورد هەکەر دژی سیاسەتا وێ ژی بن، لێ هێرش نەکەنە سەر وێ و تەڤلی شەرێ چەکداری یێ دژی وێ نەبن و ئەبوو کو رژێمێ هێزێن خوە ژ گەلەک دەڤەرێن کوردان ڤەکێشان و د شونا واندا، پارتیا یەکەتیا دیموکراتی (پ ی د)، وەک هێزەکا کوردی جێگرت.

وەک ئۆپوزسیۆن ژی و بتایبەت ئارتێشا ئازاد، وەک باسکەکی چەکدار، هەر چەندە دژی هندێ یە کو کورد ل دەڤەرێن خوە بڤی ئاوایی دسەربەخۆ بن، لێ ژبەر کو هێشتا رژێم بتوندی بەرسڤا وێ ئارتێشێ ددەت، ئەو ژی جارێ ناخوازت بەریەکا دی یە شەری دژی کوردا ڤەکەت. لێ ئەڤ تەناهییا ل دەڤەرێن کوردا هەی و ئەڤ رەوشا سیاسی یا ل وێدەر پەیدابوی، وەک خویا گەلەک ڤەناکێشت، چونکی ئەو سەدەمێن ئەڤ رەوشە پەیداکری هەکەر بدوماهیک هاتن، ئەڤ رەوشە ژی دێ بدوماهیک ئێت و هەم رژێم و هەم ژی ئۆپوزسیۆن، گاڤا دەلیڤەک بۆ وان چێبت دێ بتوندی بزاڤێ بۆ ژ ناڤبرنا دەستکەفتێن کوردان کەن و ل هەمبەر ڤێ یەکێ ژی، کورد پێدڤی ستراتیجەتەکا دەم درێژن بۆ بدەستڤەئینانا مافێن خوە یێن بنگەهین، یێن وەکی دانپێدانێ بناسناما وان یا نەتەوەیی و پشکداریکرنا وان ددەسەلات و بریار دانێدا د سوریا یا پاشەرۆژێ دا. بدیتنا من ڤەهاندنا ستراتیجیەتەکا بڤی ئاوایی ل رۆژئاڤایێ کوردستانێ، نە

تشتەکی بسەناهی یە، بەلکی کۆمەکا گرهێ و بەربەستا یا ل پێش.

ل سەر ئاستێ ناڤخۆیی یێ کوردی، نەخشەیا رێکخستنێن سیاسی یا کوردێن رۆژئاڤایێ کوردستانێ، چەند تێبینی ل سەر هەنە، ژ وان ژی: گرێدانا رێکخستن و پارتیێن سیاسی ل رۆژئاڤایێ کوردستانێ، بهێزێن سیاسیێن پارچێن دیێن کوردستانێ، بۆ نمونە گرێدانا پارتیێن دبن هێلا (ئەنجومەنا نشتیمانی یا کوردی) دە، بهێز و پارتێن سیاسیێن هەرێما کوردستانا باشور و هەر وەسا ژی پارتیا یەکەتیەیا دیموکراتی (پ ی د)، کو ئێکە ژ هێزێن هەرە کاریگەر ل رۆژئاڤای، کو بدیتنا گەلەک چاڤدێران، هەکەر نە پارچەک بت ژ (پ ک ک)ێ لێ گرێدانەکا موکم، یا پێکڤە هەی.

خالەکا دی یا گرنگ ئەوە، کو نەبونا مەرجەعیەتەکا سیاسی یە بهێز، کو ئالیێن جواد یێن رێکخستنێن کوردی لێ کۆمببن و ڤێ چەندێ ژی ڤالاتیەکا دورستکری، بتایبەت د نەبونا هەلویستەکێ هەڤگرتی، هەم بو نەها و هەم ژی بۆ قوناغا بێت، هەر چەندە دڤی بیاڤیدا هندەک گاڤ هاتنە هاڤێتن و بتایبەت بدەستپێشخەریا هەرێما کوردستانێ، وەکی ئاڤاکرنا (دەستەیا کوردی یا بلند)، لێ ئەڤ دەستەیە ل ئاست هندێ نە بویە کو ببتە مەرجەع ژبەر ناکۆکێن ناڤخۆیێن دەستەیێ.

ل سەر ئاستێ هەرێمی و نێڤدەولەتی ژی، ئالۆزی گەلەکەن، بۆ نموونە تورکیا راستە د گەل هندێ یە کو رژێما سوریا ژ ناڤبچت، لێ دهەمان دەمدا ژی گەلەگ بترس ل پێشهاتێن رۆژئاڤایێ کوردستانێ دنێریت و بدینا وێ ئەڤ پێشهات دێ پێگەها (پ ک ک) ل تورکیا و پارچێن دیێن کوردستانێ ژی بهێزکەن، لەورا کار ل سەر لەهوازکرنا ئالیێن کوردیێن رۆژئاڤا دکەت. هەلویستێ حکومەتا عیراقێ ژی هەکەر ئەینەت هەبت ژی، کو ئالیکاریا کوردا بکەت، بتایابەت (پ ی د) دژی تورکیا، لێ ژبەر هەلویستێ ئیرانێ یێ کو پشتا رژێمێ دگرت، نکارت چ گاڤێن بڤی ئاوایی بهاڤێژت.

هێزێن نیڤدەولەتی ژی و بتایبەت ئەمریکا و وەلاتێن ئەورپی، ژبەر کو سیاسەتەکا رۆن هەمبەر پرسا کورد ل سوریا نەبویە، ئیرۆ ژی تێکەلیێن ڤان وەلاتا بئالیێن سیاسیێن کوردی ل رۆژئاڤا دهەڤدژن، بۆ نموونە تێکەلیێن وان بئەنجومەنا نیشتیمانی یا کوردی دخورتن، لێ هەلویستێ وان ل گەل (پ ی د)، نەی ئەرێنیە و ئەڤە ژی دبتە ئەگەرێ پارچەبونا ئالیێن کوردی.

پرسەکە دی یە گرنگ ئەوە، کو ئۆپوزسیۆنا سوریا و بتایبەت هێزێن ئێسلامیێن یێن رادیکال، نەبوینە جهێ باوەریا رێکخستن و ئالیێن کورد و بویەرا سەرێ کانیێ ژی وسا ددەتە خویاکرن، کو ئەگەرا وێ چەندێ یا هەی ئۆپوزسیۆن ژی وەک رژێمێ بتوندکاریان بەرسڤا خواستێن کوردا بدەت، ئەڤە ژی دهێلا دانوستاندان دە سارییەکێ دناڤبەرا هەردوو ئالیاندا، دورست دکەت.

ژ ئالیێ جوگرافی ژی ڤە، کوردستانا روژئاڤا، نە پارچەکا گرێدای ئێکە و هەتا ل دەڤەرێن کوردا ژی، رێژەکا بەرچاڤ یا عەربێن سوننە و عەلەوی و ئیتنیکێن دی یا دناڤ دا هەی و ئەڤە ژ دەلیڤێن بهێزیا هەلویستێ کوردا سست دکەت.

لیستا برایەتی و پێکڤە ژیان شەش کورسیان بدەستڤە دئینیت چار ژێ کاندیدێن ئێکەتیێ نە و ئێک ژ وان ل بەغدایە

دهەلبژارتنێن ئەنجومەنێن پارێزگەهێن عیراقێ دا، کو هەمی قەبارەیێن سیاسی ب لیستەکا سەربەخو و ئێک گرتی، بناڤێ (لیستا برایەتی و پێکڤە ژیان) بەشداری هەلبژارتنان ببون، شیان ل چار پارێزگەهێن عیراقێ ل هەر ئێک ژ (بەغدا و دیالە و سەلاحەددین واست)، شەش کورسیان بدەست ڤە بینن و ژوان شەش کورسیان ژی، چار ژێ یێن کاندیدێن یەکێتی بون.

دکونگرەکێ روژنامەڤانیدا (میقداد شەریفی)، سەروکێ بازنێ هەلژارتنان ل کومسیونا بالا یا هەلبژارتنان، ئەنجامێ هەلبژارتنێن پارێزگەهێن عیراقێ راگەهاند و لدویڤ وان ئەنجامان ژی، لیستا هەڤپەیمانیا برایەتی و پێکڤە ژیان، سێ کورسی ل دیالە ب دەست ڤە ئینان، کو دوو ژێ کاندیدێن یەکێتی نە و ل پارێزگەها بەغدا ژی، لیستا برایەتی یا کوردێن فەیللی ئێک کورسی بدەست ڤە ئینایە و کاندیدێ یەکێتی

دەرکەتی یە، ل سەلاحەددین ژی، لیستا برایەتی و پێکڤە ژیان کورسیەک ئینایە و ئەو ژی کاندیدا یەکێتیێ یە، ل واست ژی لیستا برایەتی یا کوردێن فەیللی کورسیەک بدەست ڤە ئینایە.

ئەمریکا دەستخۆشییێ ل پێنگاڤێن پەکەکێ دکەت و ئەنقەره ژی دبێژیت:

پرۆسا ئاشتیێ ژ ئۆجەلانی ناگریت

راپورت: چاڤدێر

پاتریک فانتل ئاخفتنکەرێ ئێکگرتیێن ئەمریکا، دەست خوشیێ ل پێنگاڤێن پەکەکێ دکەت بو کێشانا گەریلاییێن وێ ژ ناڤ ئاخا تورکیا و پشتگیریا وەلاتێ خوە ژی ل سەر سەرئێخستنا پروسا دیموکراتی ل تورکیا دوپات دکەت و حکومەتا تورکیا ژی پێشوازی ل پێنگاڤا پەکەکێ کریە. راگەهاندیە ژی، کو پروسا ئاشتیێ دێ یا بەردەوام بیت، بەلێ ئەڤ پروسە ژ ئۆجەلانی ناگریتن.

ئاژانسا دەنگ و باسی یا ئەنادولا تورکی ژ زاردەڤێ (یالچین ئایدوغان) راوێژکارێ سەروک وەزیرێن تورکیا بلاڤکریە، کو پروسا ئاشتیێ یا بەردەوامە و بەلێ ئەڤ پروسە ژ (عەبدوللا ئۆجەلانی) سەروکێ پەکەکێ ناگریت و دچوارچوڤێ ڤێ پروسێ دا بەحسا وی نە هاتیە کرن. ژلایێ خوە ڤە ژی (پاتریک فانتل) ئاخفتنکەرێ وەزارەتا دەرڤە یا ئەمریکی راگەهاندیە کو ڤەکێشانا هێزێن پەکەکێ ژ تورکیا کارەکێ باشە و جهێ دەست خوشی لێکرنێ یە.

دەربارەی پێنگاڤا خو ڤەکێشانێ ژناڤ ئاخا تورکیا ژی، موردا قەرەیلان سەروکێ کونسەیا رێڤەبرنا کەجەکێ دکونگرەکێ روژنامەڤانی دا ل قەندیل راگەهاند بو، کو ئەو داخاز ژ تورکیا دکەن کو پروسا ڤەکێشانا هێزێن وان بێ هیچ گرفتەک بهێتە ئەنجامدان و دهەمان دەم ژی دا، هوشداری دا ژ ئەگەرێ هەر دەست درێژیەکێ بو سەر گەریلایان و دێ بەرسڤا وان دەستدرێژیا دەن و هینگێ ژی دێ پروسا ڤەکێشسانێ ژی راوەستینن. دهەمان دەمدا، ئەنقەره ژی هوشداری دانە ئوپوزسیونا تورکیا و ژوان ژی پارتا گەل یا کوماری (جەهەپە) و پارتا بزاڤا نەژاد پەرستی یا تورکیا (مەهەپە)، د حالەتەکی دا، ئەگەر ڤیان پروسا ئاشتیێ لەنگ بکەن.

ئاخفتنکەرێ ئەمریکا ژی سەرەرای پێشوازیکرنا بریارا سەرکردایەتیا پەکەکێ کو ئاسایش و سەقامگیریێ دێ بو دەڤەرێ هەمیێ مسوگەر کەت، رادگەهینیت کو ئەمریکا دێ یا بەردەوام بیت د پشتەڤانی و سەرخستنا پروسا ئاشتیێ دا ل تورکیا. د بەرامبەر ژی دا ئەردوغان سەروک وەزیرێن تورکیا سەبارەت پێنگاڤا ئاشتیانە یا پەکەکێ ژ بو خو ڤەکێشانێ ژ ناڤ ئاخا تورکیا و چارەسەریا کێشا کورد ل تورکیا گوتی یە کو، ئەڤ پروسەیە دێ سەردەمانەکێ تاری دائێخیت و ئەڤا نوکە لێ نێزیک دبینین، دوماهی هاتن نینینە ب کێشا ۳۰ سالێن تیرورێ، بەلکو دەرئەنجامێ کێشا گەلەکی یە، گەلەک دویرتر و کویرتر ژی دێ بدوماهی هێت. ئەردوغانی گوتیە ژی کو ل دوماهیا پلانا چارەسەریا ئاشتیانە یا کێشا کورد، دەرگەهێ سەردەمانەکێ تاری دێ هێتە داخستن و بەرهەمێ سەردەمەکێ نوی دێ دەست پێکەت.

جهێ ئاماژێ یە کو دەستپێکا دان و ستاندنان دناڤبەرا سەروکێ دەزگەهێ هەوالگیریا تورکیا و ئۆجەلانی دەست پێکرو پاشی چەند شاندەکێن دی یێن کوردی و حکومەتا تورکیا سەرەدانا ئۆجەلانی ل زیندانێ ل گزیرتا ئیمرالی، کرن.

گەلۆ تورکیا دکاریت مودێلا باش بیت بۆ دەڤەرێ ؟

شەهاب خالیدی

حکومەتا تورکیێ ل گۆری یاسایا بنگەهین یا ڤی ڤەلاتی، حکومەتەکا لائیکە و ل سەردەمێ ئاتاتورکی دا ل سەر بنگەها جوداهیا ئۆل ژ دەولەتێ یێ هاتی ئاڤاکرن. کۆنترۆلکرنا ناڤەندێت ئۆلی، قەدەغەکرنا جل و بەرگێن ئۆلی ژ بۆ مامۆستاییێن ئایینی ل دەرڤەیی جهێن ئۆلی، دیاریکرنا رۆژا ئێکشەمبیێ وەک رۆژا بێهنڤەدانا فەرمی، ئو هەروسا گوهەرینا پیتێت عەرەبی بۆ پیتێت لاتینی، ژ گرینگترین کارێن ئاتاتورک بۆنا لائیک کرنا سیستەمێ دەسهەلاتدارییا تورکیێ و یاسایی کرنا نۆرم و پیڤانێت ئەورۆپایی د ڤی ڤەلایتی دە بوون. لێ پشتی نەمانا ئاتاتورک هندەک حیزب و رێکخراوێت ئیسلامی هاتن ئاڤا کرن، ئو ب هەولدانەکا زۆر شیان کو مافێ بەشداریکرنا د هەلبژارتنان دا بدەستڤە بینن. درێژییا ڤێ پێڤاژۆیێ پشتی چەندین سالی، بدەستڤە گرتنا دەسهەلاتێ ژ ئالیێ (ئەکەپە) ڤە لێ کەت.

نها (ئەکەپە) دخوازیت کو ببە مۆدێلەک بۆ تەواهیا ڤەلاتێت هەرێمێ، ئو دخوازە وسا نیشان بدەت کو ئەو پێشەنگی و رێبەرییا ڤەلاتێت ئیسلامی ئێت هەرێمێ دکەن و هەر د ڤێ چوارچیوەیێ دا چەند سالان بەری نها تورکیێ ب شاندنا ئالیکارییێن مادی بۆ رەخێ غەزەیێ (فەلەستینێ) ئو پشتی ڤێ، ئاخاڤتنا توند یا ئەردۆغان ب دژی ئیسرائیلێ ل کۆنفەرانسا داڤۆسێ،

پەیوەندییا کەڤن یا د ناڤبەرا ئیسرائیل و تورکیێ بۆ هەیامەکێ تێک دا، ئو ب ڤی ئاوایی شیا کو بالا ڤەلاتێن ئیسلامی ل ڤێ هەرێمێ دە بۆ ئالیێ خۆ راکێشیت.

لێ ل هەمبەر ڤێ سیاسەتا تورکیێ دا عەرەبستانا سعودی کو خۆ وەک پێشەنگێ تەوایا موسلمانێت جیهانێ ل سەر بنگەها مەزهەبێ سوننی دزانیت، ل هەمبەری ڤێ مۆدێلا تورکیێ دا بوویە ئاستەنگەکی مجد. ژ ئالیەکی دیڤە ئیران ژی، وان سەرهلدانێت ل ڤەلاتێت عەرەبی وەک هشیارییا ئیسلامی و دۆما

پروسا ئاشتیێ ل تورکیا بەرەڤ قوناغەکا نوی پێش دچیت

بازێرێن (ئستەنبولێ و سلێمانییێ) وەک نمونە

دیار سوزدار

شۆڕشا ئیسلامیا ئیرانێ یا سالا ١٩٧٩ێ دحەسبینە، ئو مۆدێلا دەسهەلاتدارییا خۆ وەک مۆدێلا هەری باش بۆ هەرێمێ نیشان ددەتن.

کو وسا بوو د ناڤبەرا ئیران و تورکیێ دا رکەبەرییەکا مجد یێ هەی، لێ ب سەدەما ڤێ کو تورکیێ حەوجەهی ب وزە (ئینرژی)یا ئیرانێ و هەروسا شاندنا کالایان بۆ ئیرانێ وەک بازارەک گەرم بۆ تورکیێ هەیە، ناخوازیت کو ئەو رکەبەری رەنگەک ئاشکرا ب خۆ ڤە بگریت. تورکیە بۆ ئاسایبوونا پەیوەندییێت خۆ ئێت ئابۆری د گەل ئیرانێ، هەیامەکێ ناڤبەینکاری (ناوبژیوانی) د ناڤبەرا ئیرانێ و ڤەلاتێن ٥+١، ل سەر پرسا ناڤکی (ئەتومی) یا ئیرانێ د دەمێ گۆتووبێژان دە دکر.

لێ پەیوەندییا تژی ژ ئەڤراز و نشیڤ ل ناڤبەرا هەر دو ئالیان دە، کو د گەل ئاڤاکرنا کۆمارا تورکیێ وەک سیستەما "پان تورکیزم"ێ، ئو د گەل ئەندامەتیا هەر دو وەلاتان ل پەیمانا سنتوو دە دەست پێکریە، د گەل گەهیشتنا شەپۆلا بووهارا عەرەبی بۆ ناڤ وەلاتێ سووریا، ئو پشتەڤانیا تورکیێ ژ دژبەرێن رێژیما بەشار ئەسەد، ئو دانینا سەکویا مووشەکێ یا پاتریۆت د ناڤ خاکا تورکیێ دا، ئێدی ئەو پێوەندیانە بەر ب ساربوونەکە زێدەتر ڤە چوون.

ژ ئالیەکێ دیڤە ژێ پێڤاژۆیا وان گۆتووبێژان کو تورکیێ د گەل ئیمرالیێ دەست پێکرییە، نەیارێت ئاشتی و ئازادیێ، ب تایبەتی ئیران ژ جاران نیگەرانتر کریە، ئو هەکە هەر دو ئالی واتە ئیمرالی و تورکیە بگێژنە رێککەوتنەکا باش، ئەو یەک بێگومان ل بەرژەوەندییا هەر دو ئالیێن حکومەتا تورک و کورد دا دبیت.

ژ ئالیەکێ دیڤە ژێ تورکیە ل هەمبەر پشتیڤانیا ب هێز یا رێژیما ئیرانێ ژ مالکی، ئو ب هندەک سەدەمێن دی، پەیوەندیێن سیاسی و تیجاری ئێن خۆ د گەل حکومەتا هەرێما کوردستانێ ئەو قاس ب هێز کریە کو نها هەرێما کوردستانێ ژ رێکا تورکیێ ڤە پەترۆلێ بۆ دەرڤەیی ڤەلات دشینە، دیارە ئەو پەیوەندییا د وارێ ئابۆری دا قازانجەکە زۆر دگەهینە هەر دو ئالیان. لەورا هەر دو ئالی جەهدێ دکەن کو پرسێت ناڤخوییی ئێن تورکیێ وەک پرسا کورد نەبیتە ئاستەنگ ل سەر رێکا پەیوەندییێت وان ئێن ب هێز. د راستی دا ئەو پەیوەندییا ب هێز، سەرۆک وەزیرێ ئیراقێ (مالکی) گەلەکی نیگەران کرییە.

ژ ئالیەک دیڤە ل کوردستانا سووریێ ئیحتمال هەیە کو (پەیەدە) ئاستەنگەکێ مجد بیت ل سەر رێکا تورکیێ کو حەتانی نها پشتەڤانێ ب هێز یێ دژبەرێن بەشار ئەسەدی بوویە. ژ بەر ڤێ ئێکێ بەرژەوەندییا تورکیێ ل راگرتنا شەڕی ل گەل (پەکەکێ) و دەستپێکرنا گۆتووبێژێن ئاشتیێ دایە. ب ڤێ ئاوایی تورکیە هەم دکارە تەناهی و ئاسایشا وەلاتێ خۆ بپارێزیت و ئابۆرییا وی وەلاتی گەشە بکەت، ئو ژ ئالیەکێ دیڤە دکاریت ل پێشەرۆژێدا ل گەل کوردێن کوردستانا سووریێ، وەک هەرێمەکە ئۆتۆنۆم (وەک هەرێما کوردستانێ) پەیوەندییەکا دۆستانە ئاڤا بکەتن.

بێگومان گرتنە پێشا رێکا دیالۆگێ و ئاڤاکرنا سیستەمەکا دیمۆکراتی کو تێدا ب بێ فەرق و جوداهی تەواهیا نەتەوان بگەهنە مافێت خۆ، ئو بخۆ قەدەرا خۆ دیاری بکەن، تەنێ رێکا گەشەکرنا ڤەلات و باشترین مۆدێل بۆ دەسهەلاتدارییا ل هەرێمێ دا، ب تایبەتی بۆ تورکیێ یە.

سالوخەتێن باژێرێن ـ کوزموپولەتیڤ ـ

(کوزموپولەتیڤ)، واتایەکا یونانی یە د بنیاتدا مەبەستا وێ ل دویڤ شرۆڤەکرنا فەیلەسوفێ کەڤن (دیوجینوس)، کو دبێژیت: (نیشتمانێ جیهانێ)، ئەوە کو مروڤ هەست پێ بکەت جیهان هەمییا مروڤی یە، ئەو وەلاتێ وی یە بێ هەبوونا سنوران، ئەگەرێن زالبوونا مروڤی یێن فەلەسەفی و زانستی و روشەنبیری بەری حەژێکرنا (تیر و عەشیرەت و باژێر و ئاین و مەزهەب و زمان.....هتد)، دهێت.

ئەڤ زاراڤە، ل کێم جهێن جیهانێ دهێتە ناسکرن، ژبەرکو کێم جهـ هەنە کو دبنە جهێن (کوزموپولەتیڤ)، واتە هەر جهەک یان وەلاتەک یان باژێرەک هەبیت، مروڤ و بیانییێت وی باژێری هەست ب غەریبی و رەگەز پەرستی و گڤاشتێنن ئایدولوژی و داب و نەریتیا نەکەت، دبێژنە وی باژێری کوزموپولەتیڤ. باژێرێ هەمی مروڤا بێ جوداهیا و رەنگ و زمانان، هەرکەسەک بهێتە د ناڤ ڤان باژێران دا بزوترین دەم وەکو خەلکێ رەسەنێ ڤی باژێری لێ دهێت، ئانکو کاریگەری و کارتێکرنا ڤی باژێری ل سەر دیار دبیت، هەست ب هەبوونا خویا بیانی ناکەت، رەوشت و هەلسوکەوتێن باژێرێن (کوزموپولەتیف) زوي وەردگریت، وەک جل و بەرگ و خارن.

هەرکەس یێ ئازادە، وەک خوە کار بکەت بێی کو مایتێکرن ل سەر ئێک هەبیت، ئەڤ جورە باژێرە جهەکێ بەرفرەهـ ددەنە مروڤایەتیێ، هەلبەت نە باژێرێت نمونەیی نە، لێ ئەم دکارین بێژین کەتوارینە، ژبەرکو هەبونا خوە هەیە و کەرامەت و مافێن مروڤان بەرچاڤ دگرن، حەژێکرنا هەمی مروڤا بلانە ژ وی باژێری ژی بیت حەژێ دکەت و خو دگەل دگونجینیتن، هەلبەت ئەڤ چەندە پێچەوانەی وان وەلاتا یان باژێرانە ئەوێن ناوچەگەری یان کاریگەریا ئایدولوجی ل سەر هەی، ژبەرکو باژێرێت گرتینە، هەمی مروڤ نکارن د چارچوڤێ وان باژێراندا بژین یان هەکە کەسێن بیانی ژی بهێنە دباژێرێن گرتی دا، زوی حەزدکەن خوە ژ چارچوڤێ باژێری گرتی دا خلاس بکەن، ژبەرکو رەنگە رەگەز پەرستی یان هەست ب غەریبی بکەتن هەولددەت ژ وی باژێری بچیت، هەروەسا دباژێرێن گرتی دا مروڤێت رەسەنێن وی باژێری حەز ژ مروڤێن بیانی ناکەن کو دگەل واندا بژین هەتا هەتایێ، گەلەک جاران ئەو توشی رەفتارێن رەگەز پەرستی و نەڤیانا خوە ب وان ددەنە ئاشکرا کرن و بکێماتی دنێرنە وان.

هەروەسا کەسێن بیانی ل باژێرێن گرتی دا، ئانکو نە (کوزموپولوتیڤی) دا پتر توشی نە ژبیرکرنا نەریت و زمان و رەفتارێن خو دبن، هەمی تایبەت مەندیێت خوە دپارێزیتن ب هەر رەنگەکی بیت و وی نە ڤێت ل ڤان باژێران بمینیت.

ئەو باژێرێن (کوزموپولەتیڤ) ل روژهەلاتا ناڤین دا گەلەک دکێمن، لێ من هەولدا دوو باژێران وەک نمونە بینم، یەک ژوان باژێرێ دیروکی (ئەستەنبول)ە، و یێ دوێ باژێرێ سلێمانیێ یە کو ب پایتەختێ رەوشەنبیری هاتیە ناڤکرن، ل ئەستەنبولێ، هەمی کەس لڤی باژێری دا دئازادن، بێی بەرچاڤ کرنا رەنگ و رەگەزا، ژیان دڤی باژێری دا بو هەر کەسەکی یە، نە وەک بو دەولەتەکا دیارکری، چونکە دیروکا ڤی باژێری دا بەری عوسمانی ڤەکەن، ددەستێ دەولەتا بیزەنتی دا بو، ئەڤ دەولەتە پێک دهات ژ رەگەزێن بولقانی، دەما عوسمانیا ژی سالا(١٤٥٣) ز ئەڤ باژێرە ستاندی، هەر ئەو رەگەزێن بولقانی تێدا مان هەتا نها ژی گەلەک رەنگێن مروڤا تێدا دژین.

یێ دووێ باژێرێ روشەنبیریێ یە، باژێرێ (کوزموپولەتیڤێ) کوردی (سلێمانی)یە، ل دیروکا ڤی باژێری دا شارستانیەت و مروڤاتی پێڤە دیارە، وەک باژێرەکێ جیهانی یە، چونکە خەلکێ رەسەنێ سلێمانییێ حەز ژ جیهانێ دکەن و مروڤ دوستن، حەز دکەن ل سەرانسەری دونیایێ خوە شارەزا بکەن و بەرهەم و زانستێن جیهانی بزانن.

هەرکەس چ ئایدولوجی بیت، خوە ب رەنگەکێ ئوتوماتیکی وەک خەلکێ (سلێمانیێ) لێدکەت، نمونە ژی گەلەک بیانی لڤی باژێری کاردکەن، دماوەکێ کێم دا فێری زمانێ رەسەنێ باژێری لێدهێن یان ژی فێری کەلتور و هەلسوکەفتێن وی خەلکی لێدهێن.

واتە ئەو ئاماژێن ل سەری ئەم ل سەر پەیڤێن، هەمی ل سەر (سلێمانیێ) پەیرەو دبن وەکو باژێرەک (کوزموپولەتیف).

دوماهیێ یا گرنگ ئەوە بێژم، نمونێن وەکی ڤان باژێران زێدەبن لهەمی جیهانێ، دروستکرنا ڤان باژێران پێدڤی ب روشەنبیرکرنا تاکی هەیە، کو خوە دوور بکەت ژ رەگەزپەرستیا توند و پاشڤەمانێ، تاک بگەریت ل جیهانی یحەز ژ مروڤ دوستییێ بکەت.

جوتیار لاوەند

محەمەد بامەرنی

رۆژنامەگەریا کوردی ل دهۆکێ

دیڤچوون: نژیار نێروەی

روژنامەگەری ب دەستهەلاتا چارێ دهێتە هژمارتن و ل دهوکێ ژی سەرەرای هەبونا سەتەلایتێن عەسمانی و چەندین کەنالێن لوکال و دوو روژنامێن روژانە و چەندین کوڤارێن جودا جودا و یێن تایبەت، لێ خەلکی گومانا خوە هەیە کو روژنامەگەری شیابیت ببیتە زمان و گوهـ و چاڤێن وی یێن راستەقینە، سکرتێرا سەندیکا روژنامەڤانێن کوردستانێ ژی دبێژیت: یاسا رەشنڤیسێ مافێ بدەستڤەئینانا پێزانینان نوکە ل پەرلەمانێ کوردستانێ یە و هێشتا نە هاتیە پەسەندکرن و پەرلەمانی ڤیایە پتر بهێتە زەنگین کرن، ئەڤە ژی د بەرژەوەندیا روژنامەڤانان دا یە.

روژنامەڤانەک نەبونا روژنامەڤانیەکا کارا ل دەڤەرێ بو نەبونا پشتەڤانیێ بو روژنامەڤانان ڤەدگەرینیت و دبێژیت: ئەز ل باوەرم ئەگەر پشتەڤانی بو راگەهاندکاران هەبیت، دێ شێن کارێن باش کەن. جوتیار لاوەند زێدەتر گوتی: بو نمونە بەری چەند سالان چەند گەنجەکا ل دەڤەرا ئامێدیێ کوڤارەک بناڤێ لینک دەرێخستن، بەلێ ژبەر نەبونا پشتەڤانیا دارایی نەشیان بەردەوامیێ بدەنێ و چەندین هەولێن دژی لڤێ دەڤەرێ هەبوینە و مخابن ژ نەبونا پشتەڤانیەکا دروست، د ئەکتیڤ نەبوینە. **سەبارەت پیشەییێ دروژنامەگەریێ دا، ڤی روژنامەڤانی گوت:** پێنەڤێت پیشەییا روژنامەڤانی ژی گرێدای پشتەڤانیێ یە و ئەگەر هاریکاری بو روژنامەڤانی هەبیت و ئەو ژی دبەرامبەر د دێ شێت وەک پێدڤی وی تشتی بو خەلکی پێش کێش بکەت یێ ئەو دخازیت، دڤێت ژبیرنەکەین ژی ئەڤرو خەلکی ژ مە دڤێت ئەم بو راستیان ڤەگوهێزین و دویڤچوونان بو بکەین، دهەمی بوارەکی دا، چ سیاسی یان جڤاکی یان ژی ئابوری و رەوشەنبیری بیت.

روژنامەڤانەک نە یێ گەشتبینە ب ئاستێ روژنامەڤانیێ ل دهوکێ و گوتی: ئەگەر بگشتی بەحسێ ئازادیا روژنامەڤانی ل پارێزگەها دهوکێ بو نمونە بکەین، یا دئاستەکێ لاواز دا، ژبەرکو ئازادیا روژنامەڤانی ئەگەر ژێدەرێ دروستێ پێزانینان بو نەبیت، روژنامەڤان نەشێت یا دروست بگەهینتە خەلکی. **محەمەد بامەرنی زێدەتر گوت:** نە هاریکاریا دەزگەهێن حکومی ئێک ژ ئەگەرانە کو دویرکەتنەک دناڤبەرا روژنامەگەریێ و خەلکی دا هەبیت و خەلک ب زمان حالێ خوە نەزانن. دیسان خالەک دژی هەیە، ئەو ژی ل پارێزگەها دهوکێ گەلەک دەزگەهێن راگەهاندنێ یێن هەین و وەک دکتاتورانە دگەل روژنامەڤانان و بتایبەت ئەگەر کەسەکی حەزا روژناهڤانیێ هەبیت، ئەڤە ژی ئەگەرەکە کو روژنامەڤان و نڤیسەرێن باش پەیدا نەبن کو حەز ژڤی کاری بکەن، مخابن گەلەک دەزگەهان بناڤ روژنامەڤان د تژی نە و ئەگەر حەزا ڤی کاری دگەل دا نەبیت، پێنەڤێت کار ژی وەک پێدڤی پرێڤە ناچیتت.

خویندکارەکا بەشێ روژنامەڤانی ل پەیمانگەها تەکنیکی، ئەگەرێن نەبونا

ڤیان عەباس

رەعد عومەر

دناڤبەرا پیشەیێ و گومانێ دا

پیشەیێ دکارێ روژنامەڤانیێ دا بو گرنگینەدان ب دەرچوویێن بەشێ روژنامەڤانی زڤراند و گوتی: هەر ژ دەرکەتنا ئێکەم روژناما کوردی بەری ١١٥ سالان تا نوکە روژنامەگەریا کوردی دگەلەک قوناغان دا بوری یە و نوکە خوشبەختانە دئاستەکێ باش دایە و ل دهوکێ ژی خوشبەختانە پشکا روژنامەڤانی ل پەیمانگەها تەنکینی هەیە و ئەڤ پشکە دشێت پیشەیێ دڤی کاری دا بەرهەم بینیت و ببیتە هاریکار کو روژنامەڤانی بەرەڤ پیچش بچیت. **چنار بەرواری ئەو چەندە ژی نە ڤەشارت و گوت:** لێ مخابن سەرەرای ڤی دەستکەفتی و هەبونا روژنامەڤانێن ئەکادیمی، بەس وەک پێدڤی گرنگی بڤان دەرچوویان ناهێتە دان و سەرەرای هەبونا گەلەک دەزگەهێن راگەهاندنێ ل پارێزگەها دهوکێ. **ل دوماهیێ ژی ڤێ خویندکارێ گوتی:** هیڤیدارین ئەڤ پشکە ببیتە کولیژەکا سەربەخو، دا خویندکار بشێت بەردەوامیێ بدەتە خواندنا خوە و روژنامەڤانیا مە ژی لڤێ دەڤەرێ بەرەڤ پێش بچیت.

روژنامەڤانەک گازندا ژ تێکەلیا ئەڤ کەسێن بناڤ روژنامەڤان دکەت و دبێژیت: ئەگەر زاخو وەک نمونە وەربگرین، تا رادەیەکێ باش روژنامەڤانی دئاستەکێ باش دایە و بەلێ یا سەیر ئەوە هندەک کەس خوە ب روژنامەڤان دزانن و بناڤێ روژنامەڤان کاردکەن و داخویانیا ددەن و ئەڤە کارێ روژنامەڤانیێ لاواز دکەت. **رەعد عومەر گوتی ژی:** ئێک ژ ئاریشێن نەبونا پیشەیێ دکارێ روژنامەڤانیێ دا هەبونا کەسێن نە روژنامەڤان بناڤێ روژنامەڤانیێ. **سەبارەت هاریکاریا رێڤەبەری و دەزگەهێن حکومی ددانا زانیاران دا بو دەزگەهێن راگەهاندنێ، ڤی روژنامەڤانی گوت:** بتنێ وان زانیاریان ددەن، ئەگەر بزانن دێ بو وان بنە چالاکی و وەک دی هەر بەرسڤێ ژی نادەن و هیڤی دکەم جوداهی دناڤبەرا روژنامەڤانان دا نەبیت و هەمی ب ئێک چاڤ بهێنە تەماشەکرن.

سکرتێرا سەندیکا روژنامەنڤیسێن کوردستانێ تایێ دهوک، ئاستێ روژنامەڤانیێ ل پارێزگەها دهوکێ ب باشی دنرخینیت و گوت: ئەگەر بەراورد بکەین دگەل سالێن بوری، ئاستێ روژنامەڤانیێ ل پارێزگەها دهوکێ بەرەڤ پێش ڤەچوویە، هەر چەندە ژی ئەڤە ل بەرامبەری پارێزگەهێن دهوک و سلێمانیێ یا کێمە. **ڤیان عەباس گوتی ژی:** دڤێت ژبیرنەکەین ژی روژنامەڤانێ ل پارێزگەها دهوکێ کاردکەت خودان شیانێن بلندە و شیانێن وی چ ژ شیانێن روژنامەڤانێ هەولێر و سلێمانیێ کێمتر نینن و ئەڤە ژی زێدەتر ل سەر شیانێن کەسوکی یێن هەر روژنامەڤانەکی دراوەستیت. **سەبارەت گازندەیا گەلەک روژنامەڤانان ژ نەبونا مافێ ب دەستڤە ئینانا پێزانینان دا، ڤیان عەباس گوت:** سەبارەت یاسا رەشنڤیسێ ب دەستڤە ئینانا پێزانینان، نوکە ئەڤ یاسایە ل پەرلەمانێ کوردستانێ یە و هێشتا نەهاتیە پەسەندکرن و پەرلەمانی ڤیایە پتر بهێتە زەنگینکرن، ئەڤە ژی دبەرژەوەندا روژنامەڤانان دا یە، ژبەرکو یاسایەکا تایبەت ب دەستڤەئینانا پێزانینان ڤە دبیتە ئەگەرێ وێ چەندێ، کو ئەم پتر کار بکەین و بەرەڤانیێ ژ کارێ خوە بکەین.

٥٦٢ کۆمپانی ژ ئەگەرێ پێشێلکرنا مافێن کرێکاران دچنە بەرامبەر دادگەهێ

چاڤدێر :هێلین بەرواری

دکونگرەیەکێ روژنامەڤانی دا، ئاسوس نەجیب وەزیرا کاری ل حکومەتا هەرێما کوردستانێ پروژێ کارێن وەزارەتێ بو خزمەتکرنا کرێکارێن کوردستانێ دیارکرن و بتایبەت هەموارکرنا یاسا خانەنشینکرنێ و دەستەبەرکرنا کومەلایەتی دبەرژەوەندا کرێکاران دا و کارکرن ژ بودارشتنا یاسا کاری یا تایبەت ب کوردستانێ ڤە.

دەربارەی زەمان کرنا کرێکاران ژی وەزیرا کاری گوتی: لدویڤ ئاماران تا نوکە نزیکی ٤٦ هزار کرێکار ل هەرێما کوردستانێ دەستەبەر (زەمان) کرینە و برگە و ماددەیێن یاسایێ ب سەر دا دهێنە جێبەجێکرن و مافێن وان دێ بو هێنە دەستەبەرکرن، بەلێ دگەل ڤێ چەندێ ژی چەندین کرێکار هەنە کو دناڤ پروژان دا کاردکەن و دزەمان کری نینن و خودان کار ژی دکەمتەرخەمن، بەرامبەر مافێن وان و دەمێ دروست بونا رویدانان ژی دا، مافێن وان ناهێنە پاراستن. وەزیرا کاری هوشیاری دایە کرێکاران کو داکوکیێ ل مافێن خوە بکەن د جهێن کارێن خوە دا و خودانێن کاری نەچار بکەن کو بهێنە زەمان کرن و بو وێ کو داهاتیێ وا یێ رون و مسوگەر بیت. دەربارەی وان پێشێلکاریێن بەرامبەر کرێکاران دپروژان دا ژ لایێ خودان کاران ڤە دهێتە کرن، ئاسوس نەجیب راگەهاند: هەر کومپانی و پروژەیەک مافێن کرێکاران پێشێل بکەت لدویڤ یاسایێ دێ هێتە دادگەهکرن، تا نوکە وەزارەتێ ٥٦٢ پروژە داینە دادگەهێ ل بەرامبەر پێشێلکرنا مافێن کرێکاران، بتنێ دەمێ سێ هەیڤێن ڤێ سالی دا، ٢٥ پروژە داینە دادگەهێ و ڤەکولینا یاسایی ل دادگەهێ دێ دگەلدا هێتە کرن. گوتی ژی: ب مەبەستا پێدانا رێنماییان بو پروژان بو تەندروستی و سەلامەتتیا پیشەی بو کرێکاران، تیمێن وەزارەتێ بتنێ ددەمێن چار هەیڤێن ئەڤ سالە دا سەرەدانا ٢٠٤ پروژەیان کریە و خودان کار و کرێکار ژ تەندروستی و سەلامەتیا پیشەیی ئاگادارکرینە و رێنماییێن پێدڤی کرینە.

سەبارەت کار و پروژێن وەزارەتا کار و بارێن کومەلایەتی بو ڤەدیتنا دەرفەتا کاری بو کرێکاران، ئاسوس گوتی: دماوێ چەند سالێن رابردوو دا وەزارەتا مەکار بو وێ چەندێ کریە، کو دەرفەتێن کاری دکەرتێ تایبەت دا بەرفرەهـ بکەت ب رەنگەکی گەنج و بێکار و کرێکار دکەرتێ تایبەت دا دەرفەتێن کاری بو پەیدا ببن، بو ڤێ چەندێ ژی ١٤یا٠٦٦ دەرفەتێن کاری د رێکا رێڤەبەریێن وەزارەتێ هاتینە ڤەدیتن و بو ئەڤێن لدویڤ کاری دگەریان، برێکا پروژێن قەرزێن بچویک و تا نوکە ٥٠٠٠ هزار بێ کار مفادار بوینە ژ وەرگرتنا ڤان قەرزان. هەر دیسان خولێن مەشق و راهێنانێن پیشەیی هاتینە پێش برن بو باژێرکان و ڤەکرنا بنکێن نوی ل کەلار و سوران و زاخو سەرەرای بنکێن هەولێر و سلێمانی و دهوک و دیسان ڤەکرنا خولان بەردەوامە و لدویڤ ئاماران ژی، ژ کوما ٩٦ خولان ٢١٠٠ بێکار ژ هەردوو رەگەزان نێر و مێ خول بو هاتینە ڤەکرن و باوەرنامە وەرگرتینە. وەزیرا کاری داخاز ژ کرێکاران کر هشیار بن ژ مافێن خوە و خوە زەمان بکەن بو وێ کو مافێن وان بهێنە دابین کرن و د پاراستی بن د چارچوڤێ یاسا و رێنماییێن خانەنشین و دەستەبەریا کومەلایەتی و یاسایا کاری دا.

ئێک ژ خودان کاران   فوتو: چاڤدێر

نزیکی ٤٥٠٠ کرێکاران ل دهۆکێ خوە دەستەبەرکرینە و ١٣٠ موچێن خانەنشینێ ژی بۆ چەند دەستەبەرکریا دهێنە دان

جێگرێ سەروکێ ئێکەتیا سەندیکا کرێکارێن کوردستانێ:

هەر لدوور گرنگیا بابەتێ دەستەبەرکرنا کومەلایەتێ (چمان الاجتماعی) و رێپیڤانا ژلایێ ئێکەتیا سەندیکا کرێکارێن کوردستانێ ڤە ل روژا ٢٠١٣/٤/٣٠ ێ ڤە هاتیە کرن، کو ئێک ژ وان خالێن وان دڤێ رێپیڤانێ دا گەهاندینە پارێزگەها دهوکێ، بابەتێ دەرئێخستنا رێنمایان بو ژ بو دەستەبەرکرنا هەلبژاردەی (الاختیار)ی، کو دڤێت ئەڤ یاسایە ژ پەرلەمانی دەربکەڤیت و ئەڤە و چەندین پرسێن دی یێن گرێدای مافێ دەستەبەرکرنا کومەلایەتی، مە خو گەهاندە بەرێز سەلاح عەبدولکەریم جێگرێ سەروکێ ئێکەتیا سەندیکا کرێکارێن کوردستانێ و بڤی رەنگی گوت: پشتی یاسایا دەستەبەرکرنا کومەلایەتی ژمارە ٣٩ یا سالا ١٩٧٩ێ هاتیە هەموارکرن، یاسا پەرلەمانێ کوردستانێ ژمارە ٤ یا سالا ٢٠١٢ ێ دەرکەتی یە و دڤی دەربارەی دا دیار کریە، کو هەر پروژەکێ ئێک کرێکار ژی لێ هەبیت، دڤێت ئەو کرێکارێ هەنێ بهێتە دەستەبەرکرن. سەبارەت مفایێ ڤێ دەستەبەرکرنێ ژی بو کرێکاری، سەلاح گوت: یا پپیدڤی یە ل سەر هەمی کرێکاران ئەڤ هشیاریە لدەڤ هەبیت و خو دەستەبەربکەن دا کو ژیانا وان و ژیانا خێزانێن وان یا مسوگەر بیت، دهەر حالەتەکێ نە ئاسایی دا و دیسان ئەگەر کرێکار بناڤ سال ڤە چوو و شیانێن کاری نەمان یان ژی دهەر رویدانەکێ دا هاتە هنگافتن، هینگێ ئەو نەشێت کرێکارییێ بکەت و ئەم دخازین، کرێکار ڤی بابەتی ب گرنگی وەربگریت. سەبارەت کیش کرێکار دشێت خو دەستەبەر بکەت و کەنگی ڤی کرێکاری ماف هەیە داخازا مووچەکی بکەت، جێگرێ سەروکێ سەندیکا کرێکارێن کوردستانێ گوت: هەر کرێکارەکێ لبن فەرمانا خودان کارەکی دا کار بکەت، وی مافی دەستەبەرکرنێ یێ هەی و بو نمونە ئەگەر ئەو کرێکار ژ جهەکی بو جهەکێ دی هاتە ڤەگوهاستن، دشێت سالێن خزمەتا خوە دگەل خوە ببەت و دێ بو زێدە بن و دحالەتێ هنگافتنێ ژی دا، ئەگەر تەمەنێ زەلامی گەهشتە ٦٠ سالیێ و ٢٠ سال خزمەت هەبن و بو ژنان ژی ئەگەر تەمەنێ وان گەهشتە ٥٥ سالیێ و ٢٥ سال خزمەت هەبن و بو حالەتێ خانەنشینکرنێ ژی، ئەگەر زەلامی ٣٠ سال خزمەت هەبن و بو ژنان ژی ئەگەر ٢٥ سال خزمەت هەبن و ب رێژا ٪٨٠ ێ ژ مووچێ ئەو وەردگریت ل وزی دەمی ئەوی کار دکر، دێ ل سەر هێتە خانەنشیرنکرن، هەر کرێکارەکێ حەزبکەت ژی خو دەستەبەر بکەت دێ ٪١٧ سەدێ ژ موچێ وی، بو رێڤەبەریا کار و دەستەبەرکرنا کومەلایەتی چیت و ژوان ژی ٪٥ دێ کرێکار دەت و ٪١٢ ێ ژی دێ خودانێ کاری دەت. سەبارەت کا ل دهوکێ تا نوکە چەند کرێکاران خوە دەستەبەر کرینە، سەلاح عەبدولکەریم گوتی: تا نوکە نزیکی ٤٥٠٠ کرێکاران ل دهوکێ خوە دەستەبەرکرینە و ١٣٠ موچێن خانەنشینێ ژی بو چەند دەستەبەرکریا دهێنە دان. سەبارەت وان کرێکارێن دچنە مەیدانکا پالان یان کارێ روژانە دکەن یان خودان کار بن و ئەگەر هات و وان ژی ڤیا خوە دەستەبەر بکەن، جێگرێ سەروکێ سەندیکایێ گوت: ئێک ژ داخازیێن مە د رێپیڤانا مە دا ژ بو ڤێ خالێ بو، کو دڤێت ئەو خالە زوی ژ پەرلەمانی دەربچیت و دڤێت یاسا دەستەبەرکرنێ بو هەمی کرێکاران بیت.

هەلبژاردن: باشترین شێوازە بۆ دەستاوەدەستکرنا دەسەلاتێ

قادر حەسەن عیدو

دەسەلات ئێکە ژ گرنگترین و بەربەلاڤترین تێگەهێن سیاسی، بەلام تا نۆکە تێگەهەکێ شێواوە و وەکی پێویست سیما و ڕووخسارێن وی نە دڕۆن و ئاشکرانە، لێ پشت بەستن ب سێ گریمانەیا، پێناسەیا دەسەلاتێ دهێتەکرن. گریمانەیا ئێکێ: (شیان)ن، دەمێ دبێژنێ ل دەولەتەکێ یان میرنشینەکێ دەسەلات هەیە، ئانکو ل وی جهی شیانێن بڕیاردانێ و جێبەجێکرنا هندەک سیاسەتان هەنە. گریمانەیا دووێ: (پەیوەندی) نە، ل هەر جهەکی دەسەلات هەبت، کەواتە پەیوەندی دناڤبەرا ڕێڤەبەر و کاربەدەستێن وی جهی و خەلکێن وی دا هەنە. یا سیێ: ژی کۆمەکا ڕێپێدان و دەسەلاتایە ل بەر دەستێن بەرپڕسێن دەولەتێ، کو پێدڤییە ئەو بەرپڕسیارانە بڕیارا بدەن و فەرمانێن پێدڤی دەربێخن. بێگومان هەر جهەکی دەسەلات لێ هەبت، ئاژاوە و پاشاگەردانی لێ نینە، گومبەتێ دەسەلاتا دەولەتێ ژی سەرۆکە.

ژبۆ بەردەوامییا ژیانێ و گۆڕانکاری و پێشڤەچۆنێن بەردەوام، پێدڤییە دەسەلاتا دەولەتێ بهێتە دەستاوەدەستکرن، دوو شێوازێن ترادسیۆن و کەڤن و شێوازەکێ سەردەم و شارستانی ئیرۆ ل جیهانێ د بەربەلاڤن، بۆ دەستاوەدەستکرنا دەسەلاتێ. شێوازێ ئێکێ شۆڕەش و کودەتایێن لەشکەرینە، شێوازەکێ نەخوازیار و خوێناوی یە، چونکە ب سەدان و ڕەنگە ب هەزاران گەنجێن وەلاتی بۆ ئاگرێ هەر شۆڕشەکێ یان کودەتایەکێ دبنە سووتەمەنی و جەرگ و دلێن هەزاران دایک و باب و خێزان و زارۆکان دهێنە سۆتن، هەزارەها زارۆک دمیننە بێ سەمیان و سێوی و ژ سادەترین مافێن ژیانێ بێ بەهر دبن، هەزارەها ژنێن گەنج دمیننە بێ هەڤژین و سەرگەڕدان دبن، ب ملیۆنان پارە و پوول و سەروەت و سامانێ وەلاتی دبنە چەک و تەقەمەنی و ب فیڕۆ دچن.

ئەو وەلاتێ شەڕ و شۆڕەش لێ بەرپا دبن، ڕەنگە هند قەرزدار ببن، دەمەکێ درێژ نەکارن قەرزێن خۆ بدەن، نەمازە ئەگەر شەڕەکێ دۆم درێژ بت، هەروەسان وەلات تووشی کاڤلکاری و نەهامەتان دبت، پارێ دەولەتێ بێ بەها دبت، خزمەتگوزاری بێ سەروبەر دبن، ئاستێ ژیان و گوزەرانا خەلکێ ب شێوەیەکێ گشتی نزم دبت، سەدان هەزار بۆ پەیداکرنا پێداویستیێن ژیانا خۆ دەربەدەر دبن و ل وەلاتێن بیانی دبنە پەناهندە، د ئەنجامدا کەرب و کین و نەڤیانا دەسەلاتێ د ناخێ مللەتیدا پەیدا دبت و ل ئاییندەی ئەوکەرب وکین و نەڤیان دبتە دژایەتی و ڕەنگە ببتە فاکتەرەک بۆ دووبارە گوهۆڕینا دەسەلاتێ، نەمازە ئەو دەسەلاتێن ژناڤ دچن مەحالە بهێنە قەلاچۆکرن، پڕانییا جاران سەرانێن وان هندەک دهێنەکوشتن و هندەک دەربەدەر دبن و چاڤەڕێنن، چریسکەکا هیڤیێ ل وەلاتی پەیدابت.

ب خۆشبوونا زەمینەیێ ل وەلاتی، سەرکردەیێن دەسەلاتا کەڤن خۆ دگەهیننە هندەک کەسایەتیێن نەڕازی، هەوڵ ددەن ب هەر ئاوایەکێ هەبت کورسیکا دەسەلاتێ بهەژینن و ئاژاوێ پەیدابکەن، دروشمێن جۆراوجۆر بلند دکەن و کەم و کورییێن دەسەلاتێ زەق دکەن و بزاڤێ دکەن ب هەر ئاوایەکی هەبت، هەست و هۆشێن خەلکی ب ئازرینن و زۆرترین خەلکی ل خۆ ب جەمینن. د ئەنجامدا دبنە هەڕەشە ل سەر دەسەلاتێ، ڕەنگە ئەو ژی ب شۆڕەشەکێ یان کودەتایەکا لەشکەری، دەسەلاتێ ژناڤ ببەن، هۆسان سۆتن و کاڤلکاری، کوشتن بڕین، توند و تیژی و تۆلڤەکرن دبتە دیاردەیەکا ترسناک و بەردەوام ل وان وەلاتێن ب ڤی ئاوایی دەسەلات لێ دهێتە دەستاوەدەستکرن.

شێوازێ دووێ، شێوازێ پشتاوپشتە، پاشایەتییە، دەسەلات ژ بابێ بۆ کوڕی دمینت و ژکوڕی بۆکوڕی دی و هەروەسان ... هتد. ئانکو دەسەلات دناڤبەرا ئەندامێن بنەماڵەکێ یا خود خێزانەکێدا، دهێتە قەتیسکرن. ب دەهان نموونە ددیرۆکێدا هەنە، کو ئەڤ جۆرێ دەسەلاتێ ژێدەرا دەرد وئازار و نەگبەتایە نەک تنێ بۆ میللەتی، بەلکو بۆ بنەمالێ ب خۆ ژی، دڤی شێوازێ دەستاوەدەستکرنا دەسەلاتێدا ناکۆکی و دووبەرەکی و ململانێیا ناڕەوا و پلان وپیلان دناڤبەرا ئەندامێن بنەماڵێ ب خۆدا دیاردەیێن مەترسیدارن، گەلەک جاران کوڕ و باب و مام و برازا ئێکودوو پاکتاودکەن ژبۆ نا دەسەلاتێ، پڕانییا جاران ئەڤ کێشە و ئاریشەیێن بنەماڵێن دەسەلاتدار دهێنە پەردەپۆشکرن و ب ئاوایێ چیرۆک و چیڤانۆکێن ئاشۆپی و ب شێوەیەکی نیمچە نهێنی ل سەر زاران دهێنە ڤەگێڕان.

بەلام هندەک جاران پەردەپۆشکرن ژ دەستێن خێزانێ دەردکەڤت، کێشە مەزن دبن و ناکۆکی زەق دبن، ململانێ دگەهتە

گومبەتێ و کوشتنێن ئاشکرا یان ب پیلان دروست دبن. جار هەیە کەسەکێ خودان شیان و لێهاتوو ژناڤ خێزانێ رادبت لێ ب دلێ پاشایی یان میری نینە ئەو ببتە شازادە، ئانکو جهێ پاشای بگرت و ل ئایندەی ببتە پاشا، د هەمان دەمدا ژکەسایەتی و شیانێن وی دترست، بۆ ژناڤ چۆنا وی، پلان وپیلان دهێتە دانان و ب ئێکجاری دهێتە ونداکرن، پاشی ب مرنەکا کتوپڕ یان خۆکوشتنێ ب ئاوایەکێ مژاوی و دوور ژ لۆژیکێ مرنا وی دهێتە راگەهاندن، جار هەیە ژێ ئەو کەسێ لێهاتوو خۆ ژ مەرگی رزگاردکەت و دچتە وەلاتێن بیانی.

دەمێ میللەت دبتە هەڕەشە ل سەر ڤێ جۆرە دەسەلاتێ، دەسەلات هەموو رێک و هۆیان بۆ خۆ حەلال دکەت، پێ بەرەڤانیێ ژخۆ بکەت. هۆسان بنەمالێن دەسەلاتدار بەردەوام د ترس و لەرز و گومان و دلەڕاوکێدا دژین. میر یان پاشا جارەکێ ژ میللەتی دترست و جارەکێ ژێ ژ کەس و کار و دەوروبەرێ خۆ دترست. د شەڕ و کوشتاراندا جوداییێ ناکەتە دناڤبەرا شەرکەران و خەلکێ سڤیلدا، رەنگە نەهامەتان ب سەرێ میللەتێ خۆ بینت، پێخەمەت مانا خۆ ل ژێر سیبەرا ڤێ جۆرە دەسەلاتێ ژێ وەلات سەقامگیرییا سیاسی ب خۆڤە نابینت و میللەت ژێ دبن زولم و زۆرییێ ڤە و دەسەلات ژێ د نیگەرانی و دلەڕاوکێدا، دژین. ل ڤێرە پرسیارەکا لۆژیکی سەرێ خۆ هلددەت، ئایا ئەوکەسێ دلۆڤانیێ ب مام و برازا و باب و برایێن خۆ نەبەت، توو بێژی دلۆڤانیێ ب میللەتێ خۆ ببەت، نەمازە دەمێ میللەت دبتە هەڕەشە ل سەر دەسەلاتا وی؟!

شێوازێ سێی یێ دەستاوەستکرنا دەسەلاتێ، شێوازێ دیموکراسییە، شێوازەکێ لۆژیکییە، رێکەکا ئاشتییانەیە، ئەو ژی شێوازێ هەلبژاردنایە، دڤی شێوازیدا سندۆقێن دەنگدانێ جهێ توپ و تڤەنگ و زرێپۆش و فرۆکە و مووشەکان، دەنگ جهێ گولان، دان و ستاندن جهێ شەڕ و کوشتاران، دگرن. کوشتن و برین و

دەمێ میللەت دبتە هەڕەشە ل سەر ڤێ جۆرە دەسەلاتێ، دەسەلات هەموو رێک و هۆیان بۆ خۆ حەلال دکەت، پێ بەرەڤانیێ ژخۆ بکەت. هۆسان بنەمالێن دەسەلاتدار بەردەوام د ترس و لەرز و گومان و دلەڕاوکێدا دژین

کاڤلکاری ژێ چێنابن، خوین ناهێتە رشتن، سەروەت و سامانێ گشتی ب فیرۆ ناچت، گەنج و لاوێن دەلال و جندی نابنە قوربانێن دەسەلاتێ، خەلکێ سڤیل، برسی و رووت و تازی و رەزیل و رسوا نابن. ل جیاتی گوند و باژێرک و باژێر بهێنە هەرفاندن، تەلار و تەلاربەند ئاڤا دبن، خزمەتگوزاری پێش دکەڤن و... هتد.

هەلبژاردن رایا خەلکی یە، یا میللەتییە، حزبا باش و خودان پرۆگرامەکێ ئاڤاکەر و تێر و تەسەل کو بەرپرسێن وێ خەمخۆر و دلسۆزێن میللەتێ خۆ بن و خودان شیان و توانا و کەسانێن تەکنۆقرات بن، خەلک دێ دەنگێ خۆ دەتێ. د سیستەمێن دیموکراسیدا دەسەلات ل سەر ناڤێ چ حزب و سەرکردا ناهێتە تاپۆکرن، حزبا دەسەلاتدار ئەگەر پرۆگرامێ خۆ جێبەجێ نەکەت و بەلێن و سۆزێن داینە خەلکێ بجهـ نەئینت و ژ رێبازا خۆ یا راستەقینە، لابدەت، د خولا دیدا خەلک دەنگێن خۆ نادەتێ.

هۆسان بۆ مە خۆیا دبت هەر سەرکردەیەک و حزبەکا، دلسۆز و خەمخۆرا گەل و وەلاتێ خۆ بت و بڤێت ئاشتی و ئارامی ل وەلاتی بهێتە چەسپاندن و سەقامگیرییا سیاسی لێ پەیدا ببت و نەڤێت وەلاتێ وان ببتە گۆرەپانا شەڕ و شۆڕ و تولڤەکرنا و پاکتاوکرنا ئالۆگۆڕ و بەشداریا سیاسی، لێ پێش بکەڤیت و میللەت ب تەنایی و خۆشگوزەرانی بژیت، د هەمان دەمدا بڤێت دۆست و لایەنگرێن وان ب شێوەیەکێ تایبەت و هەموو میللەت ب شێوەیەکێ گشتی، تووشی چوو دەرد و نەهامەتان نەبن، وەلات ژ لایێ: سیاسی، ئابووری، کۆمەلایەتی... هتد، پێش بکەڤت و دیرۆک نەهامەتێن خۆ دووبارە نەکەت، دێ زەمینێ خۆش کەت دیموکراسییەت هێدی هێدی ل وەلاتێ وان بهێتە چەسپاندن و سندۆقێن هەلبژاردنێ، جهێ شۆرەش و کودەتایان بگرن و ببنە تاکە رێک بۆ دەستاوەستکرنا دەسەلاتێ، چونکە باشترین شێوازە بۆ ڤێ مەبەستێ.

ئامانجا بهارا عەرەبی، هەلوەشاندنا علمانیەتێ یە یان ژی؟

روژهات سەعید

وەکو ئەڤە بو دەمێ چەند سالایە روژەڤا جیهانێ، ژ بەر وی سەردەمێ دبێژنێ بهارا عەرەبی ب جیهانا عەرەبی ڤە مژویلە. هەر چەندە ل دەستپێکێ وەسا هاتە دیار کرن، کو بهارا عەرەبی دژی دەستهەلاتێن دکتاتورن و ئامانجا سەرەکی ئەوە، دکتاتوریەتێ لابدەت. پشتی ل چەندین وەلاتان و پشتی هەلوەشاندنێن دەسەلاتێ د هەلبژارتنێن وان وەلاتاندا، بزاڤ و پارتێن ئیسلاما سیاسی بوونە خودان دەسەلات و حکومەت پێک ئینان.

ئەگەر ئەم پێداچوونەکێ د وان وەلاتاندا بکەین ئەوێن دەسەلات هاتین لادان، دێ بینین کو ئەو دەستهەلاتەنە یێن سیستەمێ علمانیەتێ پەیرەو دکەن یان ژی لایەنگرێن شارستانیەتا روژئاڤایێ نە، ئانکو بتنێ شورەشێن جەماوەری ل دژی دەسەلاتێن علمانی پەیدا بووینە و دەسەلاتێن ئیسلاما سیاسی ماینە ل سەر دەسەلاتێ، هەر چەندە رەوشا وەلاتێن ب ئایدولوژیا ئیسلاما سیاسی دهێنە رێڤەبرن، ل گەلەک وەلاتان خراپترن و ئازادی د رادەیێ نەبوونێ دا یە، ئایدولوژیا ئیسلاما سیاسی ب گشتی ل دەستپێکا سەدسالا بوری پەیدا بوویە و ب پشتەڤانیا هندەک وەلاتێن داگیرکەر، شیایە ببنە هێزەکا ئاشکرا ل ناڤ جیهانا عەرەبی، ئەگەر دەسەلات ژی نەبن، بووینە رەوتەکێ سیاسی.

پشتی گەهشتنا علمانیەتێ ب رێکا کومارا تورکیا و سەروک کومارێ وێ (مستەفا کەمال ئاتاتورکی) بو ناڤ وەلاتێن موسلمانان، جیهانا روژئاڤا خواستی یە هێزەکا دژی علمانیەتێ پەیدا بکەن، دا کو ئەو هێزا د دەستێ وان دا هەڤسەنگ بیت، بێگومان ئەڤ هێزە ژی دا ئیسلاما سیاسی بیت. بەلێ ژ بەریا چەند سالان شورەشەک ب ناڤێ شورەشا ئیسلامی یا ئیرانێ بەرپا کر و دەسەلاتا پەهلەویان د دەمەکێ کێم دا هەلوەشاند و ل پاشتر، د ڤان سالێن دویماهیێ دا شورەشێن جەماوەری ل جیهانا عەرەبی ژی پەیدا کرن.

ب گوتنەک دی سیناریو هەمان سیناریو بوو بتنێ خودان رول هاتبوون گهوڕین، د شورەشا ئیرانێ دا پروپاگندەیا ئاینی دا بەشەکێ سەرەکی دگرت د شورەشێ دا و د بهارا عەرەبی ژی دا ئاین فاکتەرەکێ سەرەکی بوو کو گەلەک دهاتە سەر زمان و دیار دکرن دەسەلاتێن خودان حوکم دژی ئیسلامێ کار دکەن، گومان نینە تێگەه و هزرا عەرەبی بەرامبەر ئاینی جێگرە و گەلەک جارا ژ ئاستێ نەرم گەهشتیە ئاستێ توندڕەویێ و کوشتار پێخەمەت ئاینی هاتینە کرن، وەکی تەقینێن دێرێن (قوبتیا) ل مسرێ و هێرشێن ترسناک بو سەر پێکهاتیێن نە ئیسلامی، هەروەسا ل مسرێ ب شێوەیەکێ دژوار دژی هەمی هزر و بوچوونێن نە دگەل هزرێن دەسەلاتێ کو (ئیخوان المسلمین) دهێنە راوەستاندن و ب کوفری ئانکو بێ ئاینی قەلەم ددەن.

ل سوریایێ ژی هەر چەندە شەرەکێ ناڤخویی هەیە و روژانە رەوشا وەلاتی بەرەڤ نە ئارامیێ ڤە دچیت، ئەڤ چەندە جهێ گومانێ یە، پرسیار ل ڤێرێ پەیدا دبن، ئایا د بەرژەوەنداکێ دا یە ئەڤ شەڕێ خویناوی درێژ ببیت؟ ئەرێ دێ دەسەلاتەکا ئیسلامی وەکی ئیخوانان دەسەلاتێ وەرگرن یان ژی ئیسلامیێن توندڕەو کو ل ژێر ناڤێ ئاینی کوشتنێ دکەن، دێ شێن خو کەنە هەڤپشکێن دەسەلاتا پشتی ئەسەدی؟ ئەرێ روژهەلاتا ناڤین دێ بیتە مەیدانا ئیسلاما سیاسی؟

ژ حەژێکرنا وی بۆ کۆڤارا چاڤدێر دهەمی سالڤەگەرێن وێ دا زەخرەفەکێ دکەتە دیاری

پەرتووکا (مەلا بەختیار) ل سەر راپۆرتا ئەمینداریێ یەکگرتوو

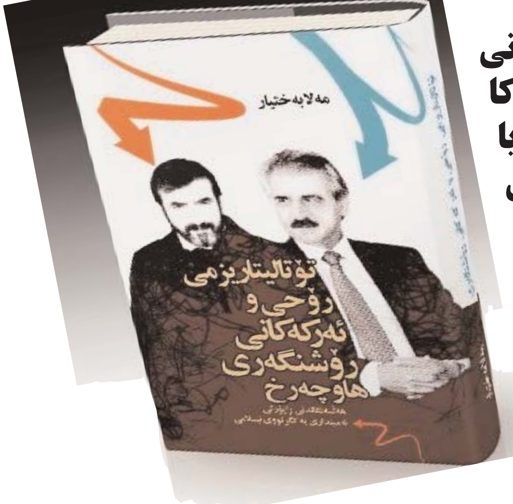

(توتالیتاریزمی روحی و ئەرکەکانی روشنگەری)، ناڤێ تازەترین پەرتووکا مەلا بەختیار بەرپرسێ دەستەیا کارگێری یا مەکتەبا سیاسی یا یەکێتی نیشتیمانی کوردستانە، لڤان نزیکان دێ کەڤیتە بەردەستێ خویندەڤانان. ئەڤ پەرتوکە ژ ٢٨٥ لاپەران پێکهاتیە و نوکە ئەڤ پەرتوکە ل چاپخانێ یە و ب ٣٠٠٠ دانان دێ کەڤیتە بەردەستێ خویندەڤانان.

ئا: چاڤدێر

هونەر و داهێنان دوو تشتن ژ ئێک جودا نابن و کەنگی هەستا مروڤێ هونەرمەند یا ئارام بیت، داهێنانێن جوان بەرهەم دئینیت و ئارامیا هەستان ژی ژبو داخباربونا وی بو وان تشتان و ژ حەژێکرنا وی رەنگ ددەتەڤە. ئەڤا هەنێ دسالا سییێ دا بەردەوام، ئێک ژ باش نڤیسێن باژێرێ دهوکێ، باش نڤیس (یونس دوسکی) ب هەلکەفتا سالیادا کوڤارا چاڤدێر، زەخرەفەکێ ژ ناڤێ چاڤدێر دنەخشینیت و حەژێکرنا خوە بو کوڤارێ دیار دکەت. بڤێ هەلکەفتێ ئەم ژی وەک کارگێریا کوڤارێ دەست خوشییێ لێ دکەین و مە بفەر دیت بێهنەکێ لدیوانا وی، وەک کار روینین و بزانین د سەردەمێ تەکنەلوژیایێ دا، ئەو چاوان هونەرێ خوە بەرەڤ پێش ڤە دبەت و چەند شیایە خوە دگەل دا بگونجینیت.

چاڤدێر: یونس دوسکی کی یە و کەنگی وەک باشنڤیس، تە خوە ناس کریە؟

یونس دوسکی: ناڤێ من (یونس دوسکی) یە، دەستپێکا کارێ من یێ باش نڤیسیێ بو سالا ١٩٨٧ ێ دزڤریت و یا دروست ل سالا ١٩٨٨ ێ من دوکانا باش نڤیسیێ ڤەکریی یە، ئەوژی پشتی دەستیریا کاری ژکومەلا گشتی یا باش نڤیسێن عیراقێ - مەلبەندێ گشتی ل بەغدا، بمن هاتیە دان.

چاڤدێر: ئەگەر ل سالێن دەستپێکا کارێ تە ل سالێن هەشتیان بزڤرین و نوکە سەردەمێ تەکنەلوژیایێ و کومپیوتەری و فلکسێ، ئەرێ تەکنەلوژیایێ شیایە کارێ وە ئاسان بکەت یان بەروڤاژی؟

یونس دوسکی: هەر چەندە کارێ دەستی بو باشنڤیسی وەک بەهرەمەندیەکێ بو و خودێ ب هندەک کەسان دپەخشیت و هەر ئێک دبیاڤەکی دا، بەلێ باشنڤیسێ زیرەک دڤێت خوە دگەل هەمی قوناغان بگونجینیت و تەکنەلوژیایێ و کومپیوتەری کار ئاسان کرینە ولێ کارێ دەستی ژی هەر یێ مای.

چاڤدێر: د سێ سالیادێن چاڤدێر دا تە (زەخرەڤە) بو دروست کرینە، تو چاڤدێر چاوان دبینی؟

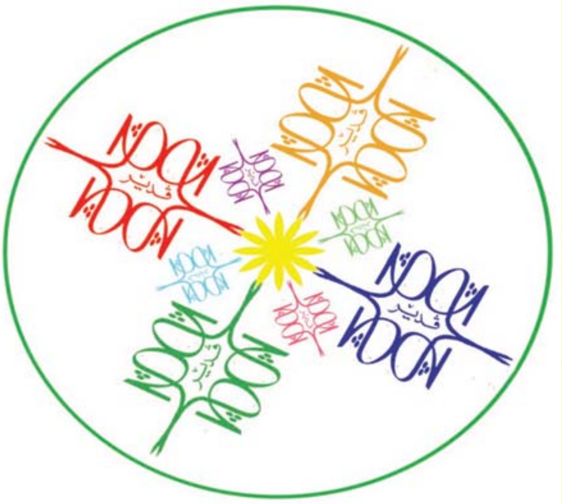

یونس دوسکی: ئەز ئێک ژ حەژێکەرێن ڤێ کوڤارێ مە و ژ حەژێکرنا خوە ژی ب هەلکەفتا سالیادێن وێ من دڤێت هەستێن خوە بکارەکی نیشان بدەم، من دڤێت ئەو کارێ ئەزبو وان دڤێ هەلکەفتێ دا پێش کێش بکەم، پشتەڤانیەک بیت بو کارێ وان یێ روژنامەڤانیێ و هیڤی خازم هەمی روژنامە وکوڤارێن مە بەرەڤ پێش بچن و خزمەتا ئەڤرا مە بکەن و ببنە چاڤ و گوهـ و زمانێ خەلکێ و هەمی کەس خوە دناڤ دا ببینن.

هاوسەرگیری دتەمەنەکێ بچویک دا

دەما پروسا هاوسەرگیری ل سەر بنیاتێ تێگەهشتنێ نە هێتە گرێدان

فوتو: ئەنترنێت

باشترینە بۆ گەنجان یان ژی دەستپێکا پەیدابوونا ئاریشانە دژیانا وان دا؟

دیفچوون: رەزڤان

پروسا هەڤژینیێ دڤێت ل سەر هندەک بنەما بهێتە ئاڤاکرن و بەری هەمی تشتەکی ژی حەژێکرن و لێک تێگەهشتن و تەمەنێ گونجای بیت دا ئەڤ پروسە یا سەرکەتی بیت و گەلەک دەیباب ژ نەچاری کور و کچێن خوە بەرەڤ هاوسەرگیریێ ڤە دبەن و ئەو بخو دزانن تەمەن نە یێ گونجایە، لێ ژ فشارا کومەلگەهی ژ بود ویر ئێخستنا پەیوەندیێن کور و کچان، هزر بو وێ چەندێ دچیت کو گەنج د تەمەنێ نە گونجای ژی دا هزرێ لڤێ پروسێ بکەت و بێی گوهـ بدەتە ئاریشێن دئایندەی دا پەیدا دبن.

ئێک ژ ئاریشێن گەلەک دایک و بابان دەما ل بەرامبەر هزرکرنەکێ دمینە بێ بەرسف، ئایا زوی (کور و کچێن) خوە ب هاوسەر بێخن یان ژی تەمەنەکێ دەست نیشانکری بو هەبیت، ئەڤە گوتنێن ئێک ژ بابان بو کو دوو کورێن ژنان یێن هەین ئێک دتەمەنێ ٢٢ سالیێ دا و ئێک ژی دتەمەنێ ٢٠ سالیێ دا و بڤی رەنگی گوت: تشتێ ئەز نزانم بریارا دروست ل سەر بدەم ئایا ئەز زوی کورێ نخوە ب ژن بێخم یان نە، ئەز دترسم زوی ژنێ بوب ینم و خاندنا خوە تەمام نەکەن و دیسان ئەڤ ژن ئینانە بو وی ببیتە دەستپێکا هەبونا ئاریشان کو ئەز جارنا هزر دکەم هێشتا نەگەهشتیە تەمەنێ هاوسەرگیریێ و چەند سالەکێن دی یێن بومایێن. **ماموستا قادر حەجی ئەو چەندە ژی نە ڤەشارت کو پێدڤی یە گەنج یێ ئارام بیت دا یێ سەرکەتی بیت و داهێنانێ بکەت و گوتی:** ئەگەر ژلایەکێ دی ڤە سەحبکەینە بابەتی ژی و پسیارا خو بکەین ئایا ئەو چ تشتە ژ گەنجێ کورد یێ کێم کو نەشێت گەنجەکێ بەهرەمەند بیت، پێنەڤێت دێ بەرسڤا مە ئەو بیت کو گەنجی ژی گەلەک تشت د سەری دا هەنە و وی مژویل دکەن، ژوان ژی هزرا وی درەگەزیچ دی د ایە و ئەگەر هزرا وی یا ئارام نەبیت و هەست بکێماتیەکێ بکەت ئەو گەنجێ هەنێ نەشیچت یێ ئاڤزاکەر بیت. **ڤی هاولاتی گوت ژی:** کورێن من تا تەمەنێ سنێلەی دئاستەکێ باش دا بون و ل قوتابخانێ وانێن خوە و بدەستڤەئینانا نمران دباش بون، لێ دەما هایش خو بوی ئەو ئاست هاتە خارێ و هەر چەندە ئەو دبێژن ژبەر سورانی و بادینی ئەو نەشێن وەک جاران دسەرکەتی بن، بەس ئەز هزر دکەم هزرا وان یا مژویلی جهەکدی بوی و ئەڤە ژی مافەکێ وانە.

تەیب دەشتانی

هەر چەندە ئەڤ بابەتە زێدەتر پێدڤی ل سەر راوەستیانێ یە و هندەک شارەزایێن دەرونی ژی دبێژن کو زوی دانەشوییا کچێ یان کوری گەلەک باشترە ژ گیروبونا وان، ژبەرکو هەردوویان توشی خەلەتیێ ناکەن و دێ دەرونێ وان ئارامتر بیت، لێ دهەمان دەمدا بوچوونێن جوداتر ژی هەنە و دبێژن هاوسەرگیریا بلەز ئەگەرەکە بو پەیدابونا توندوتیژیا دناڤبەرا ژن و مێرا ندا و ژ ئێک نەگرتنا وان و دبیت ئایندێ وان بەرەڤ ژێکڤەبونێ ڤە بژیت ژی.

نڤیسەرەک و رەوشەنبیرەک دبێژیت: دەست نیشانکرنا ئێک ژ هەردوو بوچوونان رەنگە یا ب سانەهی نەبیت و هەردوویان ژی باشی و خرابیێن خوە هەبن، بەلێ تەمەنێ گونجای بو پروسا هاوسەرگیریێ چ کور بیت یان کچ، د ژیێ ٢٥ سالیێ و سەردا بیت و دڤی تەمەنی دا هەردوو رەگەز بەرهەڤ دبن بو ڤێ پروسا هەڤژینیێ، دڤێت بەرێ ڤی تەمەنی ژی هندەک ئازادیێن کەسوکی بەرامبەر ڤان گەنجان هەبن و ئەڤ ئازادی یە یا ساخلەم بیت. **سەبارەت چاوانیا ڤێ ئازادیێ ژی تەیب دەشتانی، گوت:** مەرەما من ئەم گەلەک گڤاشتنان نە ئێخینە سەر گەنجان، تێکەلیێن هەڤالینی دناڤبەرا هەردوویان دا هەبن، چاوان دوو کور یان دوو کچ هەڤالێن ئێک بن و ئەڤ هەڤالینیە بو هەمیان یا ئاسایی بیت، بلا ب هەمان رەنگ رێ بو هەڤالینییا کورو کچان ژی بهێتە خوشکرن و ئەڤ چەندە ژی تشتەکێ باشە، ژبەرکو ئەگەر هەڤالینیا وان دومێ بکێشیت و یا سەرکەتی بیت، دێ بیتە بنیاتەکێ باش بو هەڤژینیەکا سەرکەتی ژی، ئەڤ هەڤالینیا هەنێ ژی گەلەک جاران خوە دماوێ دەزگیریێ دا دبینیت. **ڤی نڤیسەری زێدەتر گوت ژی:** ئەگەر ئەم شیاین گەنجەکێ ساخلەم پەیدا بکەین و چ گڤاشتن ل سەر دەرونێ وی نەبن، ئەم دێ شێین گەنجەکی پەیدا کەین، گەنجەک داهێنەر بیت و دژیانا خوە ژی دا یێ سەرکەتی بیت.

چالاکڤانەک دبوارێ گەنجا و سنیلەیان دا، بڤی رەنگی بوچوونا خوە دیارکر و گوت: بەری هەر تشتەکێ پروسا هەڤژینیێ بەرپرساتیەکا مەزنە دهەموو قوناغێن ژیانا مروڤی دا، بتایبەت ئەگەر ئەڤ پروسە هاتە پێکئینان دتەمەنەکێ نە گونجای دا، کو رەنگە ئاریشە بو هەردوویان ددویف را پەیدا ببن، ژبەر هندێ پێدڤی یە بەری ئەڤ پروسە بهێتە پێکئینان گەلەک پسیار بهێتە کرن و هەردوو لا (کور و کچ) بگەهنە بریارا دروست. سەبارەت بریارا دروست و ئەڤ بریارا هەنێ د چ دەمدا دهێتە دان، **عەبدولعەزیز محسن سەرنڤیسەرێ گوڤارا سنیلە، گوت**: دڤێت کور و کچ بەری هەڤژینیێ ل گەل ئێک روینە خارێ و گەلەک بابەتان دناڤبەرا خوە دا گەنگەشە بکەن و چ خالێن هەڤدژ دناڤبەرا وان دا هەنە پێکڤە دان و ستاندنێ ل سەر بکەن و ئەگەر دیتن چ ئاستەنگ دناڤبەرا وان دا نامینن و دێ شێن ڤێ پروسێ برەنگەکێ تەندروست ئەنجامدەن، شنوی ڤێ پێنگاڤێ بهاڤێژن، خالا هەرە گرنگ ژی دبەرهەڤبونا ڤێ پروسێ دا کو ل دەف کور و کچان هەبیت، نە بتنێ گرێبەستا هەڤژینیێ و جوت بون و کریارا سکسی بیت بەلکو

عەبدولعەزیز محسن

رێزگرتن، لێبورین، ئێک دوو قەبولکرن و پێکڤە ژیانە، بهزرا من تەمەنێ گونجای بو کوری ٣٠ سال باشە و دیسان بو کچێ ژێ ٢٥ سال یا باشە. **سەبارەت چاوانیا تێکەلیا کورو کچان و دێ چاوان شێن ڤێ هەڤالینیێ پەیدا کەن، ڤی چالاکڤانی گوت:** دڤێت هەڤالینی دناڤبەرا کور و کچان دا هەبیت، چ ل قوتابخانێ بیت یان ل کولانێ یان هەر جهەکێ و دڤێت مالباتێن هەردوویان ژی دهاریکار بن دا د پاشەروژێ دا خەمێن وان ژی سڤک تر بن، دڤێت دیندارییا بەرتەنگ و هزرا عەشایری ئاستەنگا پەیدانەکەن و دڤێت مروڤ بزانیت چاوان برایێ مروڤی پێدڤی یە هەڤالەک هەبیت هەر وەسان خویشکا مروڤی ژی پێدڤی یە هەڤالەک هەبیت و دڤێت گەلەک ب جورئەت ئەم ڤان خالان بەحس بکەین، چنکو ئەڤە گرێدای ژیانا وان هەردووکانە و ئەڤە نە بتنێ روژەکە یان هەیڤەکە، بەلکو ژیانا وان هەمی ل سەرە و ئەگەر یا سەرکەتی بیت بو مالباتێن وان باشە و خەمێن وان دێ کێمتر بن و بریارا ژ هەمیا ژی تەندروست تر ئەوە، کور و کچ بگەهنە رێکەفتنا دروست و بریارا دروست، چنکو ئەو دێ ڤێ پروسێ دناڤبەرا خوە دا ئەنجامدەن و گرێدای ژیانا وان هەمیێ یە.

باشی و خرابیێن ژنا خاندەڤا و زەلامێ نە خاندی

ل سەر پرۆسا هەڤژینییێ

راپورت: شینوار

فوتو: ئەنترنێت

وێنە حەزێکرنا دوو هەڤژینان دیار دکەت

هندەک هەڤسەنگیا دناڤبەرا ئاستێ زانستی یێ ژن و مێران دا دکەنە مەرج بو هەڤژینیەکا سەرکەتی و هندەک ژی دبێژن یا گرنگ رێزگرتن و تەقەبولکرن دناڤبەرا وان دا هەبیت و نڤیسەر و رەوشەنبیرەک ژی دبێژیت: خوێندن بو ئەڤرو نە پیڤەرەکێ گرنگە د دروستکرنا پروسا هەڤژینیێ دا، لێ هندەک ئەلتەرناتیڤێن دی هەنە کو کارتێکرنەکا پتر ل سەر ڤێ پروسێ هەیە، مینا ئاستێ ئابوری و پلەیا جڤاکی، کو هەر دوو بو ئەڤرو دوو فاکتەرێن هەرە گرنگن.

هەر چەندە بارێ ئابوریێ خێزانا مە نە یێ باش بو ژی لێ بابێ من گەلەک کێماسی ل خوە دهێلان و ئەز شیام خاندنا خوە تەمام بکەم، سەرەرای ماندیبونان من ب خاندنێ ڤە ورژدییا بابێ من کو ئەز خاندنا خوە بدوماهی بینم، لێ هەڤژینێ من یێ نە خاندەڤا ئەز پەشیمان کریمە کو من ئەڤ ماندیبونە هەمی بری و ئەز هەست دکەم، کو چەندین سالێن من یێن خاندنێ ب بەر ئاڤێ داچوون. ئەڤە گوتنێن ئێک ژ دەرچووێن زانکوییێ بون و ئەڤە سێ سالە ژیانا هەڤژینیێ پێک ئینای و خودانا سێ زاروکانە و هەڤژینێ وێ دکاندارە و دگەل مالا خەزیرێ خوە دژیت و بتنێ دوو ژور ل تابقێ دوێ هەنە، تەوالیت و سەرشویا وان ژی هەمان تەوالیت و سەرشویا ئاڤاهی نە و ل تابقێ عەردی نە، **جوان کو ناڤێ وێ یێ خازیار بو زێدەتر ڤیا ئەم بەحسێ ڤێ ئاریشێ بکەین و بییتە بابەتێ دان و ستاندنێ زێدەتر گوت:** دەما من شوی بهەڤژینێ خوە کری و بەری من ڤەگوهێزن ژی مە گوتە مالا وان کو دێ بەردەوامیێ دەمە خاندنا خوە و دێ خوە ل فەرمانگەهەکێ دامەزرینم، لێ پشتی من شوی پێکری، ئەو هەمی تشت نەمان و ئەز بومە بەرمالی و هەر چەندە حالێ مە یێ ناڤنجی یە و مە دوو ژوور ل مالێ خەزیرێ من هەنە، بەلێ ئەگەر من ژی هاریکاریا وی کربایە و ببامە بەشەک ژ داهاتێ مالێ، دا بارێ مە یێ ئابوری باشتر بیت و رەنگە ژیانا مە ژی ژ گەلەک ئالیان ڤە خوشتر بایە. سەبارەت گرنگیا هەلبژارتنا هەڤژینی کا چەند فەرە هەردوو خاندەڤا بن یان ئێک ژوان، جوانێ گوت: دجڤاکەکێ وەک یێ مە دا باشتر ئەوە، زەلام یێ خاندەڤا بیت و ئەگەر هەڤژینا وی یا خاندەڤا بیت هێشتا باشترە، لێ ئەگەر زەلام یێ نە خاندەڤا بیت و ژنک یا خاندەڤا بیت و ئاستێ وێ یێ زانستی یێ بلند بیت، هینگێ یان دێ ژیارا وێ یا باش و باش بیت یان ژی دێ کەڤیتە بەر هندەک ئاستەنگێن دی، کو نەچارە، دەست ژ گەلەک کەساتیی و رەوشنبیری و زانینا خوە بەردەت و وەک زەلامی ژ وێ بڤێت، ئەو ژی لدویڤ بدەتە رێ و پتریا جاران ژی ئاریشە پەیدا دبن، ژبەر کو نە هەڤسەنگی یا هەی و راگرتنا نە هەڤسەنگیەکا بڤی رەنگی ژی یا ب ساناهی نابیت.

ئەگەر هەردوو دئێک و دوو بگەهن ما دێ چ ئاریشە هەبن، ئەڤە گوتنا کچەکا نڤیسەر بون و گوتی: راستە ئەگەر ژن یا خاندەڤا بیت دێ شێت مل بملێ زەلامی کار کەت و جورە بار سڤیەکێ ل سەر ملێن زەلامی راکەت و هەردوو پێکڤە، دێ شێن جوانترین ژیار بو خێزانا خوە دابین کەن و لڤێرە گوتنەکا شکسپیری یا هەی دبێژیت: (ئەگەر تە زەلامەک رەوشەنبیر کر ئەڤە تە کەسەک بتنێ رەوشەنبیر کر، لێ دەما تە ژنەک رەوشەنبیر کر ئەڤە تە جڤاکەک رەوشەنبیر کر)، یان کو ژنا رەوشەنبیر و خاندەڤا نە بتنێ دێ یا هاریکار بیت د ئینانا داهاتەکێ دا بو

سندس نهێلی

عەبدوللا پیر

مهاباد بەخشی

مال، بەلکو ئەڤ زاروکێن ل بەر دەستێ وێ ژی پەروەردە دبن، دێ دبەرهەڤ بن بو قوتابخانێ و رەنگە پەروەردەیا وان ژی یا جوداتر و باشتر بیت. **سندس نهێلی زێدەتر گوت:** چ جاران خاندن نە ئەگەرە بو هەڤسەنگیا دناڤبەرا هەڤژینان دا، بەروڤاژی ئەز دبینم ئەگەر کچ یا خاندەڤا بیت رەنگە ئاریشێن وێ یێن خێزانی ژی کێمتر بن، ژبەر کو رەوشەنبیری ئەوە مروڤ بزانیت یێ بەرامبەر چ هزر دکەت و دێ چاوان شێت خوە گونجینیت و برێکێن رەوشەنبیریانە یێ بەرامبەری خوە رازی کەت ل سەر بریارا خوە، دیسان نە مەرجە هەر کچەکا خاندی بیت، یان کو ئەوکچ دێ یا رەوشەنبیربیت، چنکو ئەڤە دوو تشتێن ژ ئێک جودانە. ژبەر کو خاندن چ جارەکێ نە پیڤەرە و بهزرا من دەم یێ هاتی هەمی کەس و بتایبەت کچ خوە رەوشەنبیر بکەن و پێزانینێن خوە زێدەبکەن، دڤێت کچ شوینا دەمێ خوە ب کارێن بێ مفا و درامایێن بێ مفا ڤە ببورینن، دشێن باشتر ئاستێ خوە بلند بکەن، ئەو ژی چ ب بەرنامەیێن بمفا ل تەلەفزیونێ یان ئەنترنێتێ یان ب خاندنا روژنامە و پەرتوکان بیت. **سەبارەت هەڤژینیا سەرکەتی ژی خانم سندس نهێلی گوت:** مەرجێ هەرە باش بو هەڤژینیا سەرکەتی، د ئێک گەهشتنە و رێگرتنە ل ئێک دوو و ئێک دوو قەبیلکرنە.

کچەکا رەوشەنبیر ب ئاسای دزانیت کو کچ یا خاندەڤا بیت و هەڤژینێ وێ یێ نە خاندی و گوتی: دپروسا هەڤژینیێ دا یا گرنگە تەقەبولکرن هەبیت و هەردوو هەڤژین دئێک بگەهن و رێزێ ل ئێک دوو بگرن و چ جارەکێ خاندن نابیتە ئاستەنگ دناڤبەرا هەردوویان دا. **مهاباد بەخشی زێدەتر گوت**: یا گرنگ دپروسا هەڤژینیێ دا ئەوە، کو هەڤژینی ل سەر بنەمایێن راست و دروست بهێتە گرێدان و دڤێت خاندن و ئاستێ زانستی نەبیتە خو گرانکرن ل سەر یێدی چ بو زەلامی بیت یان ژی بو ژنێ و بەروڤاژی ئەگەر ژن یا خاندەڤا بیت و شیا مووچەکێ هەیڤانە بدەست خو ڤە بینیت، ئەڤە بو هاریکارێ زەلامێ خوە و دێ ژیانا وان ژی خوشتر بیت. **سەبارەت دروستبونا هەڤسەنگیێ دناڤبەرا ژن و مێران دا، مهاباد بەخشی گوت:** گەلەک جاران یا چێبوی کو زەلام نە خاندەڤایە و ژن یا خاندی یە و دەوامەکێ دکەت و ژیانا وان گەلەک جان پرێڤە دچیت و هەر وەکو من گوتی، ئەڤ چەندە ل سەر رێزگرتنێ و تەقەبولکرنا وان دمینیت بو ئێک.

نڤیسەر و رەوشەنبیرەک خاندنێ وەک پیڤەر بو پروسا هەڤژینیا سەرکەفتی نزانیت و دبێژیت: خوێندن بو ئەڤرو نە پیڤەرەکێ گرنگە د دروستکرنا پروسا هەڤژینیێ دا، لێ هندەک ئەلتەرناتیڤێن دی هەنە کو کارتێکرنەکا پتر ل سەر ڤێ پروسێ هەیە، مینا ئاستێ ئابوری و پلەیا جڤاکی، کو هەر دوو بو ئەڤرو دوو فاکتەرێن هەرە گرنگن، چونکە هەلسەنگاندنا مروڤێ ئەڤرو، ل سەر وان خالان دهێتە کرن. **عەبدوللا پیر گوت ژی**: د فەلسەفەیا ژیانا هەڤژینیا ئەڤرو دا، دراڤ یێ بویە هویەکا سەرەکی بو جێبەجێکرنا خەونا، ب تایبەت بو ئەڤرو دەما کو روخسار دبیتە بەرێ حێسیلەیی بو ئاڤاکرنا ژیانەکا بەختەوەر. هەر ژ بەر ڤێ ئێکێ خاندن نەمایە پیڤەرەکێ سەرەکی لێ دراڤ و پایە جهێ وێ یێ گرتی. **سەبارەت هەڤسەنگیا دناڤبەرا ژن و مێران دا بو ژیانەکا سەرکەتی، عەبدوللا پیر گوتی**: ب دیتنا من هندەک فاکتەرێن دی یێن سایکولوژی و سوسیولوژی، کارتێکرنێن بەرچاڤ یێن هەین دگەل یێن ل سەری مە بەحس ژێ کری، مینا راستگویی، دلسوزی و باوەری ب پروسێ، هندەک جار دبنە فاکتەرێن سەرەکی د پروسا هەڤژینیێ دا.

خواندنەک د پەرتووکا :

ئیرانا ڤەشارتی، شەترەنجا سیاسی ل کۆمارا ویلایەتا ئەلفەقیە هەڤدژییێن دەستهەلاتێ ل کۆمارا ئیسلامی

بەرهەڤکرن و وەرگێران:
رەمزی ئاکرەیی

Remziakrawi@yahoo.com

ئەگەرێ پویتەدانێ ب وەرگێرانا ڤێ پەرتوکا بەرکەتی ژ زمانێ ئینگلیزی بو زمانێ عەرەبی، د زڤریتەڤە بو گرنگیا پرسا نڤیسەر چارەسەر دکەت و بابەتا چارەسەرکرنێ یا دویر ژ پروپاگندێن درەوین یان چیروکێن نە دروست، چ ل روژئاڤای بشێوەکێ گشتی یان ل ئەمریکا بشێوەکێ تایبەتی.

تشتێ گرنگیا ڤێ پەرتوکێ زێدەتر لێ دکەت، کەساتیا نڤیسەری یە (رای تاکیە)، شارەزاییێ ژمارە ئێک د کاروبارێن ئیرانێ دا و گرنگترین ژێدەر دبوارێ سیاسەتێن ئیرانێ دا. تاکیە، ئێک ژ شلوڤەکەرێن بابەتی یە یێن راستگوییێ و ئەمانەتێ بەرچاڤ وەردگرن د چارەسەرکرنا پرسگرێکا دا و هەتا ئەگەر کارێ وان سیاسەتڤانێن ئەمریکی تورە بکەن! ئەڤ پەرتوکە نامەکا گرنگە، ناڤەروکا وێ ئەوە کو ئیرانێ دوو روییێن هەین، ئێک بو سەرەدەرییێ دگەل جیهانێ کو یێ دیار و ئاشکرایە و رویەکێ دی یێ ڤەشارتی یە کو ئەو یێ راستەقینەیە، مەرەم ژێ ئارمانجێن گرێداینە ب تەکتیکێن سیاسی ڤە و ئەمریکی ڤی تشتی تێناگەهن و ئەڤ تشتە وەل وان دکەت، نەزانن چەوا سەرەدەرییێ دگەل ڤێ دەولەتێ دا بکەن!

لڤێرە نڤیسەر دنامەیا خو دا دڤێت تەکەز بکەت، کو پارێزگارێن نوی ب سەروکاتیا سەروکێ ئەمریکی بوش، دێ کارەساتەکا مەزن ئەنجامدەن، ئەگەر ئەمریکی و جیهان کێشانە شەرەکێ نوی ل ئیرانێ!

نڤیسەر سیناریوەکا واقعی دادرێژیت و دبینیت پێدڤی یە ئەمریکا بو ڤەدیتنا پەیوەندیەکا نوی دگەل ئیرانێ ب بەرچاڤ وەرگریت ، ل سەر بنەمایێ شەراکەتا هەلبژارتنێ و نە ل سەر بنەمایێ دوژمنکارییێن کلاسیکی. هەروەسا نڤیسەر وێنەکێ راستەقینە وێنە دکەت بو گرنگترین کەساتییێن سەرەکی یێن ئیرانێ برێڤە دبەن، چ بشێوەکێ ئاشکرا یان بشێوەکێ ڤەشارتی!

تشتێ نوی دڤێ پەرتوکێ دا ئەوە، دیارکرنا خەلەتییێن سیاسەتا دەرڤە یا ئەمریکی یێن لدویڤ ئێک د سەرەدەریکرنێ دگەل ئیرانێ و چەوا ئەمریکا بەشداری کریە د پاراستنا رژێما توندرەوییێ، کو بزانیت لدەمەکی کو دڤیا بێخیت؟!

تشتێ نوی د ڤێ پەرتووکێ دا ئەوە، دیارکرنا خەلەتییێن سیاسەتا دەرڤە یا ئەمریکی یێن لدویڤ ئێک د سەرەدەریکرنێ دگەل ئیرانێ و چەوا ئەمریکا بەشداری کریە د پاراستنا رژێما توندرەوییێ، کو بزانیت لدەمەکی کو دڤیا بێخیت؟!

نڤیسەر دیار دکەت، کو (تێگەهشتنا خەلەت بو ئیرانێ، هندەک جارا زێدەرەوی تێدا بوویە د هەلسەنگاندنان دا، چەند مللەتێ ئیرانی دێ شێت بەرگیریا زولم و ستەمێ بکەت یا فەرمی هەر وەکی چێبووی ل سەر دەمێ حوکمێ بنەمالا پەهلەوی یا، مللەتێ ئیرانێ ل سالا (١٩٧٩) ئێخستی د شورەشەکا مەزن دا. د هندەک حالەتێن دیتر دا، زێدەرەوی د هەلسەنگاندنا دەستهەلاتا دەزگەهێ ئاینی یە ل ئیرانێ و نە تێگەهشتنا سروشتێ ڤێ دەزگەهی بشێوەکێ واقعی)، تەکەز دکەت ـ ئەگەر ئەمریکا ل سەر نەخشێ جیهانا ئیرانێ نەما، دێ بو خو ئەمریکەکا دی ڤەبینن! چونکی ئەمریکا وەک (شەیتانێ مەزن)، چەکێ ئێکانەیە ددەستێ توندەروا دا، دا بمینتە سەر دەستهەلاتێ و لایەنگریا خەلکی بو خو بپارێزن یێن لژێر کاودانێن سەخت دا دنالن و ئەگەر مەترسیا دەرەکی نەما رژێم ژی نامینیت)!

نڤیسەر دبێژیت: دڤێت تێبگەهین کو ئیران دەولەتەکە ل خو دگەرێیت و ل رولێ خو دگەرێیت وەک دەولەت، چونکی هەڤرکی تێدا یا توندە دناڤبەرا سوزێن دیموکراسیێ و دناڤبەرا داب و نەریتێن خومەینییان دا!

ل دوماهیێ نڤیسەر ئەمریکا هان ددەت سەحکەتە قوناغا پشتی سەروک ئەحمەدی نەجاد، کو دبێژیت ئەو یارییە ددەستێن رێبەرێ بلند (عەلی خامنەئی) و هەلبژارتنا وی داخازەکا پێدڤی بوو ژبو پێلا پارێزگار ژبو بن دەستکرنا پێلێن چاکسازی خواز و ناڤنجی و لیبرالی و ژبو ئاشاکرنا پرێن دیالوکێ یێن راستەقینە دگەل ڤان پێلێن دژی توندرەوییێ و توندرەویا تەختا دەستهەلاتدار ل کومارا ویلایەتا ئەلفەقیە!

تاکیە دبینیت، دەلیڤە یا هەی بو ئاشاکرنا پەیوەندیێن (شەراکەتێ)، دناڤبەرا ئیران و ئەمریکا دا و تایبەت دبوارێن بەرژەوەندیێن هەردوو وەلاتا دگەهینە ئێک، وەکی پێتڤیا وان بە (عیراقەکا جێگیر)؟!! و لدوماهیێ دبێژیت، دڤێت سەرەدەری دگەل ئیرانێ بهێتە کرن وەکی سەرەدەریکرنا دگەل چینێ، ئانکو ئیران دەولەتەکە چێدبیت ململانێ و هەڤکاریێ دگەل بهێتە کرن ل هەمان دەم!

نڤیسەر دبێژیت:
دڤێت تێبگەهین کو ئیران دەولەتەکە ل خو دگەرێیت و ل رولێ خو دگەرێیت وەک دەولەت، چونکی هەڤرکی تێدا یا توندە دناڤبەرا سوزێن دیموکراسیێ و دناڤبەرا داب و نەریتێن خومەینییان دا!

ـ هوین هزر دکەن عیراق بو مە ئەمریکیا ئاریشەیە؟! خو بگرن هەتا پارێزگارێن نوی مە بەرەڤ شەری ببەن، ل ئیرانێ ئەڤە گازیەکا هشیارکرنێ یە، نڤیسەرێ ڤێ پەرتوکێ فرێ دکەت ژ واقعێ شارەزایا خو یا درێژ د کاروبارێن ئیرانی دا و ئەندامەتیا وی د جڤاتا پەیوەندیێن دەرەکی یێن ئەمریکی دا. بهایێ ڤێ پەرتوکا بەرکەتێ، دوێ چەندێ دایە، ئەو رووێ راستەقینە یێ ئیران پێشکێش دکەت نە رووێ بو جیهانێ دیار دکەت، یێ ل پشت دەهان ماسکا و بو مە یاریا دابەشکرنا رولا روون دکەت، دناڤبەرا سیاسەتمەدارا و ئەرکێ سەروک (ئەحمەدی نەجاد) و چەوا رێبەرێ بلند (عەلی خامنەئی) ئەو ئینا دڤی وەختی دا و هەروەسا چەوا دێ شێت خو ژێ خلاس کەت، لدەمێ گونجای ئەگەر هات و ژ رێکا بو هاتیە دەسنیشانکرن دەرکەت و چەوا توندرەوێن ئیرانی (خەونا ئەتومی) بکار دئینن و (شەیتانێ مەزن) بو لەشکەرکرنا مللەتی لپشت خو و دا نەهێلن پێلێن چاکسازی رژێما وان بگهورن و ویلایەتا ئەلفەقیە هەلوەشینن ... و چەوا ئەگەر ئەمریکا نەما ژی دێ ئەمریکەکا دی ڤەبینن دا کو خو ژ کەفتنێ بپارێزن؟!

نڤیسەر سەروسیمایێن یاریکەرێن مەزن وێنە دکەت، د یاریا شترەنجا سیاسی یا ئیرانی یا ڤەشارتی و تایبەت (ئەحمەدێ نەجاد)، کو ژ جیلێ شەرێ دژی عیراقێ یە و سەیدایێ وی خامنەئی و براگماتی هاشمی رەفسەنجانی و چاکساز محمد خاتمی؟

ل دوماهیێ ئەڤ پەرتوکا بالکێش، بزاڤەکا سەرکەفتی یە ژلایێ نڤیسەری ڤە بو نیشادانا ئیرانا راستەقینە، ئەڤا جیهان نەنیاسیت و ل بەراهیا هەمیا ئەمریکا و سەروکێ وان بوش، کو نڤیسەر لدور وی دبێژیت (مەزترین نموونەیە بو نە سەرکەفتنێ د تێگەهشتنا ئیرانێ و سەرەدەریکرنێ وێ دگەل دا)!

ئەم دبێژین، سەروک بوش مەزترین نموونەیە ژی بو نە سەر کەفتنەکا بێ وێنە د تێگەهشتنا عیراقێ و سەرەدەریا دروست دگەل! مانە؟!

پەرتوکا (ئیرانا ڤەشارتی)، نڤیسنیا رای تاکیە، وەرگێران مەجدی کامل، چاپکرن و بەلاڤەکرن دار الکتاب العربی ـ قاهیرە، چاپا ئێکێ ٢٠٠٧ (١٦٨) لاپەرە ژ جورێ ناڤنجی).

حەسەن شەریف بۆ چاڤدێر:

چونکی روویێ کچا کورد، رومەتا وێ یا درست، نا هێتە نیشاندان، ژ بەر هندێ ئەز ب دژم کو گەلەک کچ د کلیپێن من دا بن

دیدار: زنارێ عەدنانێ مەلەی

حەسەنێ شەریف دەنگێ گەلێ خوە یە. ئەو دەنگەکە ژ فلکلۆرێ کوردی، ژ دیوانێن کلاسیکان، ژ چیا ئوو گەلی ئوو نهاڵێن کوردستانێ، ژ لالشا نوورانی، ژ دلێن سۆتی بلند دبت. دەنگێ سەیدایێ حەسەن سەمایا پەیڤێن سەرگەردان ئوو سەوداسەر دشارینت، شۆرەشان رادکت، ئاوازا دلێن شکەستی ئوو بریندار دلوورینت، جەگەرا دایکێن شەهیدان تەنا ئوو ئارام دکت. سەیدایێ حەسەن پشتی هەمی سالێن خەریبی ئوو غوربەتێ، نها ب خلاسی ژ بۆ کوردستانێ ڤەگەریایە. سەیدا مێڤانێ کۆڤارا چاڤدێرێ یە. هوون هەمی، د گەل سەیدایی، د بن چاڤدێری یا خوەدێ دا بن. کەرەم بکن، بێهنەکێ ل دیوانا مە بروونن.

چاڤدێر: "تو نەهاتی،" لێ مالا خودێ ئاڤا تو هاتی، ئوو ب خلاسی ڤەگەریایی وەلاتی! بۆچی تە بەری هەمیان سترانا "تو نە هاتی" ژ بۆ کلیپکرنێ ژێگرت؟ ما ب تە ڤە گرێدایی یە، تو ژی د بەندەمانێ دایی، ئان ژی ئەگەرەکێ دی هەیە؟

حەسەن شەریف: دەمێ مە دەست ب بەرهەمی ئوو هەلبژارتنا هەلبەستان کری کا دێ چ بێژم، هەلبەت چ جاران من هزر نەدکر کو دێ وێ کلیپ کەم! سترانەکە ئەز حەز ژێ دکەم. ئەو برادەرێ کو نڤیسی ژی، هەڤال (ئەڤراز قامشلوکی)، هەڤالێ منە ئوو جارا ئێکێ یە کو جهێ خوە د ناڤ رێزا سترانێت من دا کری. ب راستی، چ تشت ب من ب خوە ڤە گرێدایی نینن، لێ رەنگە هندەک هەست ئوو بیرهاتنێن من یێن کەڤن ئوو یێن گەلەک کەسێن دی ژی د ناڤ دا هەبن. وەسا دیار بوو کو خەلکی گەلەک حەز ژێ کر. ب تایبەتی ژی ل دەڤەرا مە یا باشورێ کوردستانێ. هەکە ئەم ب تنێ گرانییێ بەردەینە سەر وێرێ، بێژین بۆچی ئەو شعر؟ هەکە بەشەکێ دی یێ کوردستانێ با، بەلکی نە ئەو با. لێ ل ڤێرێ کێماسییەکا هەیی، ئەو ژی کێماسییا ئازادییا کچ ئوو کورێن مە، یێن باشورێ کوردستانێ یە! وەسا دیارە گەلەک کەس ب وان پەیڤان داخبارن، گەلەک خوە تێدا دبینن، گەلەکان یا حەز ژێ کری. ب تنێ ژ بۆ خاترا گوهدار ئوو جەماوەرێ خوە من ئەو یا کلیپ کری.

چاڤدێر: د وێ کلیپێ دا، ئەو کچ ل رێیەکێ دچیت ئوو شمکا وێ یا د دەستان دا. پاشی شمکا خوە دهاڤێژیت ئوو پێخواس دچیت، رامانا وێ چ یە؟

حەسەن شەریف: (ب سوحبەتڤە)، ئەو ئێکی بۆ خوە دیتبوو ئوو بربوو (د کەنیت)! ب راستی سیناریو نە یارا منە کو ئەز بنڤیسم. ئەو کەسێ سیناریو چێکری، هەلبەت ئەز سوپاسییا وی دکەم، کەکێ "کاوە ئادل"ە. بەلکی تشتەکێ زێدە کوور نەبیت، چونکی دەمێ کلیپەک ل کوردستانێ دهێتە چێکرن یا ژ من ڤە تژی رامانا خوە نینە! تژی سیناریویا خوە نینە! وێ حەز ئوو ڤینا سترانبێژی هەلبەست پێ گوتی تێر ناکەت! ژ بەر هندێ کێماسی یێن هەین، کێماسی ژی ئەوە سیناریویەکا کورت، یا بچووک ددەنە ئێک. دەمێ بۆ من گوتی، هندەک تشتێن زێدەتر ژێ هەبوون، لێ هندەک تشت مە ژێ ڤەقەتاندن. هەکە ب من ب خوە با، راستی تنێ دا سترانا خوە ببێژم بێیی کچ ئوو بێیی هەموو تشت. نەکو ئەز ب دژم کو نفشێ مێ د کلیپا من دا بیت، بەلکی ئەو یا هەری سەرەکییە د ژیانێ دا. لێ چونکی رۆیێ کچا کورد، رۆمەتا وێ یا درست، نا هێتە نیشاندان، ژ بەر هندێ ئەز ب دژم کو گەلەک کچ د کلیپێن من دا بن! یا مەسەلا وێ ژی ب وی ڤە گرێدایی یە، ئەز نزانم! رەنگە تنێ بۆ جوانییەکا کامیرێیە، چ تشتێ دی ئەز باوەر ناکەم. دبیت ژی رێوییەکە واستیایی دیار دکەت، ژ تشتەکێ ژیانێ تێر دبیت، سولا خوە د هاڤێژیت! ئەز وێ نزانم! هەما ئەز هوسا بۆ خوە دادنم! لێ ئەو بلا بمینیت بۆ خەلکی ئوو کا هەر ئێک بۆ خوە چاوا هزر دکەت.

چاڤدێر: ئەدیبێ چەلکی د پێشگوتنا دیوانا خوە یا دوویێ، دارا چل ئاوازێ، دا دبێژیت: "ستران دیوانا کوردایە." تو چەند د گەل ڤێ گوتنێیی؟

حەسەن شەریف: راستە، ژبەر کو ئەدەبیات ئوو دیرۆکا مە یا کو هەتا

نوکە ساخڤەمایی ب خێرا کوچک ئوو دیوانێن کوردان بوویە. کو ب خێرا وان نەبا، ئەز دبێژم ئەو هونەرێ دەڤکی یێ کوچک ئوو دیوانان نەبا، گەلەک ژ وان دا مرن، ڤێگاڤێ مە نەددیتن. تشتەکێ جوانە گوتی! پەیڤەکا گەلەک خوەشە!

چاڤدێر: تە ل سالا ٢٠٠٥ێ، بەرهەمەکێ سترانێن دیلانان دەرئێخست. ئەز ب باوەرم ژ بەر کو پتریا وان سترانان یێن دیلانان بوون، تە ئەو ب دیلان ناڤکر. کو تو یێن دیوانان ژی ببەرهەڤینی، دێ ناڤێ وی کەیە دیوان؟

حەسەن شەریف: بەرسڤا ڤێ پرسیارێ د مینیت بۆ هینگێ، لێ ئەز باوەر ناکەم بکەمە دیوان. بەلکی ئەز ناڤەکێ دی لێ بکەم. تشتەکێ زێدەتر ب کوردان ڤە یێ گرێدایی بیت، تشتەکێ کەڤن بیت.

چاڤدێر: کو تو بەرهەمەکێ ب ڤی رەنگی ببەرهەڤینی، دێ گەلەک یا جوان بیت کو تو گوتنا چەلکی، "ستران دیوانا کوردایە،" وەکی ناڤ ژ بۆ وی بدانی. تو چ دبێژی؟

حەسەن شەریف: ئەو تشتەکێ گەلەک جوانە، لێ پەیڤا دیوان گەلەک کەسێن دی ب کار دهینن. ل هێلا دەولەتێن ڤاتیکان، دیوان ئوو دیڤان گەلەک ئوو گەلەک یا هەیی. عەرەب، تورک، فارس، بوسنی، ماکدۆنی، رۆمانی ئوو هتد. هەموو دبێژنێ دیوان. کو ئەم ژ بۆ خوە ب کار بینین، وەک تشتەکێ خۆمالی، بەلکی ئەم تشتەکێ باشتر ب کار بینین.

چاڤدێر: باشە، کو تو دبێژی بەلکو تشتەکێ باشتر هەبیت، وەکی چ؟

حەسەن شەریف: ژ بۆ نموونە، د ناڤ کوردەوارییێ دا، د کەڤن دا، ل کوچک ئوو دیوانان بەند دهاڤێتنە بەر ئێک ئوو دوو. بەندێن هەڤرکی ئوو یێن ل سەر دیروک ئوو چاکی ئوو مێرانییێ. ئەز دێ کەمە "بەندا درێژ"، هەکە هەموو سترانێن درێژ یێن لاوک ئوو حەیران بن، ئان "بەندا دلا"، ئان ژی "بەندا کوردا".

چاڤدێر: تە فەیسبووک هەیە؟

حەسەن شەریف: فەیسبووک من یا هەیی، لێ نە ب ئاوایێ زندی کو ئەز پێ بئاخڤم. ب تنێ یێ حەزکری یێن منە. بەرسڤان ژی هندی پێویست ئەز ددەم ئوو کەسەک ل کەنەدا ژی وەک رێڤەبەرێ وێ هەیە، وەک پێویست ئەم بەرسڤێ ددەین.

چاڤدێر: پتر ژ فەیسبووکەکێ ل سەر ناڤێ تە هەنە، مرۆڤ دێ چاوان زانیت کی ژ وان یا تەیە؟

حەسەن شەریف: ئەوێ کو ب کوردییەکا پاکژ د نڤیسیت ئوو ب ئنگلیزی ژی تشتەکێ ل سەر، هەروەسان ئەلبووما من ژی یا ل سەر ئوو ژ شەش هزار کەسان پتر ب رێیەکا خوەزایی د فەیسبووکێ دا هەڤالێن منن. تنێ ئەڤە یێ منە ئوو یێن دی هەموو نە یێن منن، بەلکو هندەک کەسن ب ناڤێ من تشتان دکەن ئوو دگەل خەلکی دئاخڤن، بەلکو خیانەتێ ژی دکەن! ئەز ب رێیا وە وان کەسان رەخنە دکەم.

چاڤدێر: تو چەند گرنگییێ ب فەیسبووکێ د دەیی؟

حەسەن شەریف: ئەز گەلەک گرنگییێ پێ ددەم، ژبەرکو فەیسبووک یا بوویە تشتەکێ رۆژانە د ژیانێ دا ئوو تشتەکێ گەلەک باشە.

چاڤدێر: هەکە تو ژ ئالییێ دەروونی ڤە یێ ئارام نەبی، تە دڤێت چ بکەیی؟

حەسەن شەریف: من دڤێت ئەز گەلەک ب تەنێ بمینم، برێڤەچوون ئوو تەنێبوون دناڤ خوەزایەکا بێمرۆڤ. بێ

کو ئەدەبیات ئوو دیرۆکا مە یا کو هەتا نۆکە ساخڤەمایی ب خێرا کوچک ئوو دیوانێن کوردان بوویە. کو ب خێرا وان نەبا، ئەز دبێژم ئەو هونەرێ دەڤکی یێ کوچک ئوو دیوانان نەبا، گەلەک ژ وان دا مرن، ڤێگاڤێ مە نەددیتن

تەکنەلوجی ئوو دوور ژ بازێری، ئەز خوە ئارام دکەم.

چاڤدێر: جان جاک رۆسۆ دبێژیت، پێدڤییە زارۆ وەکو خوە، ب سروشتێ خوە ئوو بێیی مایتێکرن مەزن بن، تە دڤێت چاوا زارۆیێن خوە مەزن بکەیی؟ وەکی وی، ئان ژی وەکی کێ؟

حەسەن شەریف: ئەز دبێژم ژ سەدێ هەشتێ وەکی وی، کو مرۆڤ هندەک سەربەستییێ بدەتە زارۆیی، لێ ئەز دبێژم ژیێ وان دزانیت! هەر ژییەک ژ یێ دی جدایە. گەلەک تشت مە ل سەر زارۆیان خواندن، زارۆ گەلەک د مرۆڤی دگەهن ئوو گەلەک بۆ خوە دادنن! کا تو چاوا رەفتارێ دگەل دکەیی. ئەز دبێژم هندەک تشت وەکی وان، هندەک ژی نە! لێ نە ب لێدان ئوو چاڤێن گرێ، بەلکی ب سیاسەتەکا جوان بهێنە رازیکرن. هەمجا ژی، هند جاران ژ دەستێن مرۆڤی دەردکەڤیت! گەلەک تشت هەبوون من نە دڤیا زارۆیێن مە فێر بن، لێ من ئەو ژ سوێدێ هینانە ڤێرێ ژ دەستێن من دەرکەڤت ژبەر کو ئەو دگەهنە خەلکێ دی ژی!

چاڤدێر: نە ژبۆ سەنگاندنا کەساتیا تە، لێ وەکو حەز، مە زانیبا کا تو چەند زمانان دزانی؟

حەسەن شەریف: ژ زاراڤا یێن کوردی، نە خرابە، ئەز باش دزانم. ژ زمانێن بیانی، عەرەبی ئەز پیچەکێ دزانم، نە گەلەک. ب راستی من دڤیا بزانم ژی، هەر زمانەک مرۆڤەکە. گەلەک جاران ئەم پێدڤی دبینێ، گەلەک جاران قەدەرێن مە هەمیان ب ئێک ڤە دگرێدایینە. ئەز سوێدی دزانم، پیچەک تورکی، ئوو پیچەک ئینگلیزی ژی دزانم.

چاڤدێر: تە ل بەر نینە سترانان ب وان زمانان بێژی ئوو خوە بۆ مللەتێن بیانی بدەیە نیاسین؟

حەسەن شەریف: نها زمانێ ناڤنەتەوەیی یێ سترانێ ل جیهانێ ئینگلیزی یە، لەورا ئەگەر نها دناڤ مللەتەکێ ئەورۆپی دا مرۆڤ سترانان ب ئینگلیزی نە بێژیت، بەرنیاس نابیت. هەر ژبەر هندێ یا کەڤتییە د هزرا من دا کو ئەم سترانەکێ ب کوردی - ئینگلیزی ببێژین. ئەم گرۆپەک بین ئوو ل سەر بابەتەکێ گەلەک گرنگ ببێژین. هەروەسا د ناڤ وێ سترانێ دا ژی، دوو - سێ تەرز هەبن. ئێکێ کوردی هەبیت ئوو ئێکێ هونەرێ هیپ - هوپێ هەبیت، ژبەر کو د ناڤ کوردان دا ژی تشتەکێ وەسا یێ هەیی، نێزیکی وانە.

چاڤدێر: پەیڤا تە یا داویێ.

حەسەن شەریف: داخوازا سەرکەڤتنێ ژ بۆ وە ئوو هەمی خواندەڤانان دکەم. سوپاس کو هوون هاتین. هەر هەبن.

هونەرمەندێ هەر ژ بچویکاتیا خوە شەیدایێ ستران و موزیکا کورد

عەلی جان، ل کچەکێ دگەریت دا کلیپەکێ دگەل دا دروست بکەت

خاندەڤایێن کوڤارا چاڤدێر ئاگەهدار دکەین، کو د ژمارا بهێت دا، دێ دیدارەکا تایبەت دگەل هونەرمەندێ سترانبێژ (عەلی جان) هێتە بلاڤکرن.

هایکوێن کوردەواری

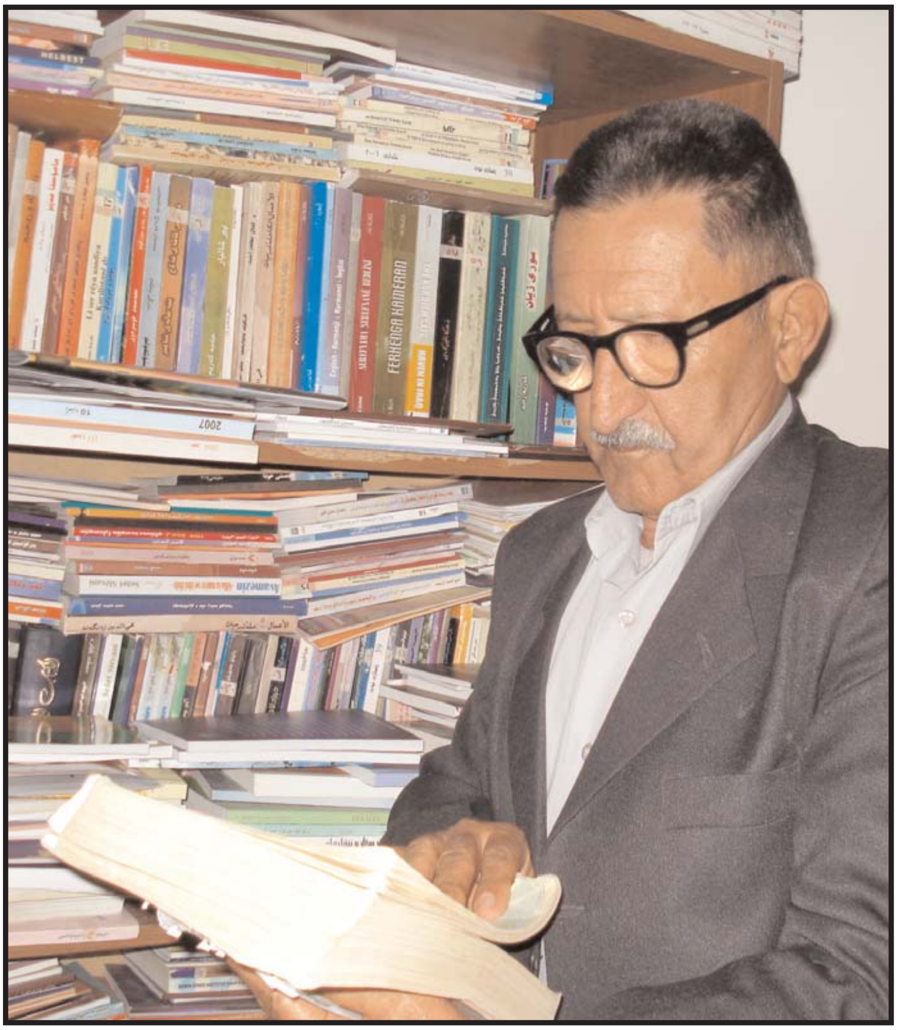

نالبەندێ بچویک

ـ پیراتی ـ

پیرە مروڤێ
بێ سەربور.
مریەکە یێ
بێ گۆر..

ـ شاشی ـ

شاشیێن هەمیا
کت کتە نە.
یێن سەرکردا
تلۆڤەنە..

ـ پێنگاڤ ـ

دەمێ ب بینی
شاشی و گەندەلی
دبەر بەلاڤن..
بۆ خۆ بزانە
زانین و یاسا
دبێ پێنگاڤن..

ـ دیرۆک ـ

هەمی چیروک
نە ژ دیروکێنن.
ئو هەمی سەرکردە
نە ژ هەژی هندێنن..

ـ خەلات ـ

یێ نەزانیت
وەلاتێ خۆ
ئاڤاکەتن..!
بێ بزانیت
خەلاتەکی بو نەیاری
پێشکێش دکەتن..!؟

- هەر -

چیروکا مە یا درێژە
هەر چەند بێژم
هەر دێ بێژی
هێشتا بێژە..

- شەلاندن -

هیڤیێن من
ژ من ستاندن. !
خۆ کرە هەڤپەیمان
ژ هیڤیێن خۆ
ئو یێن من
هاتە شەلاندن...

- کێماسی -

کێماسیا نە ڤەشێرە
د هژمارتینە
ئو ژبیرنەکە.
چاکیا پێ نەبێژە
رۆیمەتینە
ئو بێ سەنگ نەکە..

- بڤە -

گوتنێن بڤە پێڤە
ناهێن گوتن
ب هەمی دەڤا..
ئەوێن ڤالا ژ وێڤە
دئێک دهلنگڤن
ل ناڤ دەڤا..

هشیاری مەزنبوونا باژێری بن

کولانی دنڤیسیت

هەکو باژێر مەزن دبن، ئاڤاهی ژی دگەل دا بلند دبن، مروڤ زێدە دبن، جادە بەرفرەهـ دبن، بازار تێک دهێت و دچیت و شلق ب هەمی تشتەکی دکەڤن! ل نەخوشخانێ زاروک پەیدا دبن، پتریا مزگەفتێن بەهی لێ دهێنە دانان لافیتێن رەش پێڤەنە و هولێن شەهیانان ئێڤاری تژی ل بەر دەری سیارەنە و ئەگەر تە زوی ل بەر فرنا سەمونان سرا خوە نەگرت، دبیت دهوکێ بدەیە سەر پێ خوە تا چەند سەمونەکا بو شیڤێ و خێزانێ بدەست خو ڤە دئینی.
دگەل مەزنبونا باژێری گەلەک تشت مەزن دبن، هندا رێکخستن بو دڤێت و هندا ژی سزا بو دڤێت و هندا ژی پشت گوهـ هاڤێتن بو دڤێت..
دگەل مەزنبونا باژێری هەمی تشت ژ جهێ خوە دلڤن و وەک خوە نامینن، باشی و مروڤێن خێرکەر و جوامێر، خازوکی و بێکاری و کرێداری، دزی و گەندەلی و بێ رەوشتی، دەرچووێن پەیمانگەها و کولیژا و باوەرنامێن ماستەرێ، ڤەکرنا کلینیک و نڤیسینگەهێن تایبەت و کومەلگەهێن نوژداری، ئاڤاکرنا خانیا و ژن ئینان و مرن، ترومبێلێن نوی، هەڤالێن نوی، بو هندا باژێر خێر و بێراتە، بلڤلڤە، تژی قاسێ پارە بون و تشتێ زەغەل و کوالیتا کێم و ئێکسپایر، بو هندا خەمە، ژ هەمی تشتی دتێرن و دەڤ گازندەنە. مەزنبونا باژێری مەزنبونا هەمی تشتانە، روژنامە و کوڤار تژی پەرتوکخانانە، رادیو و کەنالێن عەردی و عەسمانی بهەروەنە. ل بازاری مروڤ دمروڤا دهلنگڤن و ل بەیاران ژی هەمی سەفرەچینە، ل نیڤرویان خارنگەهـ دتژینە و هەمی ب شولن و مێشکێ هەمیا یێ ل کارە، باژێر مەزن دبیت و هەمی تشت دگەل دا مەزن دبیت، تنێ باژێریبون وەک خوەیە.

- بەرزەبون -

بەرخۆدانێن بێ
دیتنێن نۆی و رەنگ
گۆهورین
کەڤنە خەونن...!

گۆهرینێن بێ
پێشڤەچون و سەربور و
زانین
بەرزە بونن...!

مفایی ژ تەکنۆلۆژیایێ وەربگرە؟

ئەڤروکە سەردەمێ جیهانگیریێ و پێشکەفتنێ یە، ئەڤرو جیهان گەهشتیە ئاستەکێ بلندێ پێشکەتنێ و گەلەک ئامیرێن تەکنولوژیایێ هاتینە داهێنان، وەکی (ئەنترنێت، موبایل و ئێچ دی ووووووو) و ئەڤە هەمی ژی دخزمەتا مروڤی دا نە. ئەگەر بەحسێ ئەنترنێتێ بو نمونە بکەین و بتنێ تورێن کومەلایەتی، دێ بینین سالانە ئەڤ تورە پێشکەفتن و داهێنانین نوی بخو ڤە دگرن و روژ بو روژێ خەلکەکێ زێدەتر د جیهانێ دا بکار دئینن و پشتا خو پێ گرێدەن، چ بو وەرگرتنا زانیاریان و پەیوەندیکرنێ ب ژیانا دەرڤە، ئەو ژی برێکا چەندین پروگرامێن پێشکەفتی و دبنەرەتدا ئەڤ تورە بو بەرژەوەندیا گشتی یان مروڤایەتیێ، دهێنە بکارئینان.

ئەگەر زێدەتر سەحبکەینە تەکنەلوژیا ئەڤروکە زانست گەهشتیێ، دێ بینین ب ملیونەها کەسان ل سەرانسەری جیهانێ پێڤە مژویلن و ئەگەر بتنێ ئەنترنێتیێ وەربگرین یان موبایلێ، یێن بوینە بەشەکێ گرنگ ژ ژیانا خەلکی و لدویڤ راپرسیەکێ ژی کو مروڤ نەشێت دویراتیا ئێک مەتر ژی خوە ژ موبایلا خوە دویر بێخیت، ئەگەر هزرێ تێدا نەکەت و دڤێت موبایلا خوە ژ خو دویر نەکەت.

بگشتی ئەگەر ئەم بەرێخو بدەینە تەکنەلوژیا ئەڤرو ل بەر دەستێ مە، دێ بینین یا بو یە دەرگەهەکێ سەرەکی بو وەرگرتنا زانیارییێن مفادار، چ ژ ئالیێ رەوشنبیری یان ئابوری یان کلتوری یان سیاسی یان ژی هونەری بیت، کو ب رەنگەکێ گەلەک ساناهی چ تشتەکێ مروڤی بڤێت بدەست ڤە دهێت و نمونە ژی ل سەر ڤێ چەندێ، هەمی کەسەک دشێت د ماوەیەکێ گەلەکێ کێمدا هەر چ هەبیت بدەست ڤە بینیت، ژلایەکێ دی ژی ڤە گەلەک کەس هەنە ڤی ئامیری ب رەنگەکێ خراپ بکار دئینن و مەزنی و مفایێ ڤی ئامیری نزانن و گەلەک جاران دبیتە ئەگەرێ زیان گەهاندنێ ب کەسێن بەرامبەر و گەلەک جاران دبیتە ئەگەرێن کێشێن مەزن د ئەنجامدە خراپ ب کارئینانا ڤی ئامیری، رویدداینە.

پێنەڤێت ژی هەر تشتەکی باشی و خرابیێن خوە هەنە و ئەگەر مە حەزکر ئەم دشێین مفای ژێ وەربگرین و دیسان ئەم دشێین خراب ژی بکار بینین و لڤێرە یا فەرە ئەم وەکی مللەتێ کورد مفایێ باش ژ ڤی ئامیری وەربگرین و ژ بو پێشکەفتنا خو بکار بینن و گەنجێ مە خو پێش بێخیت و مفایێ باش ژ ڤێ ئامیری وەربگرین و هەتا رادەیەکێ باش، گەنجێ کورد یی گەلەک کارێن باش دکەن و یێ برێکا ئینتەرنێتی زانیارییێن خو دگەهینە هەمی دونیایێ.

نێرگز حەسەن

٨٥٠ هزار کچێن بچویک ل ئیرانێ ژبەر هەژاریێ داینە شوی!

راپورتەکێ ل تومارا مافێن مروڤی ل ئیرانێ شاکەرا کریە، کو نزیکی ٨٥٠ هزار کچێن دتەمەنێ بچویک دا و هندەک ژێ نە گەهشتینە ٩ سالیێ ژلایێ مالباتێن وان ڤە، داینە شوی. هەر ڤێ راپورتێ دیارکریە ژێ، کو هندەک ژڤان کچان داینە زەلامێن گەلەک ب تەمەن و بتنێ ژێ ژبەرکو خێزانێن ڤان کچان دهەژار بونە و دا دەینێن خوە ئەدا بکەن.

ڤێ راپورتێ ئەو چەندە ژێ دیار کریە کو یاسایا ئیرانی رێ ددەتن کو کچ دتەمەنێ ١٣ سالیێ دا شوی بکەت و کور ژی دتەمەنێ ١٥ سالیێ دا ژنێ بینیت ولدویڤ یاسایێ، کچ ب رازەمەندیا مالباتێن خوە و دادگەهێ دشێن دبن ١٠ سالیێ ژێ دا شوی بکەن. وەک کومێنت ژێ ل سەر راپورتێ، (کامیلیا ئینتیخابی فەرد) نڤیسەر و ڤەکولەرا ئیرانی بو کەنالێ عەرەبیە دیار کر، کو دیاردا ب ژن و مێرکرنا زاروکان ل ئیرانێ بتنێ نینە، بەلکو ئەڤە ئاریشەیەکە و ل پتریا وەلاتێن ئیسلامی هەیە و ژوان ژێ ئەڤغانستانێ و پاکستانێ. گوت ژێ ژن و مێرکنا زاروکان ل جیهانێ بەرەڤ زێدەبونە و دبیت بێژیت کو توندرەوێ ئەڤ چەندە ل ئیرانێ پەیدا کریە و دیسان حکومەتەکا توندرەو و هندەک هەنە ژێ خێزانان هاندەن کو کچێن خوە دتەمەنەکێ زوی دا بدەنە شوی، ژبەر کو ژنێن ئیرانی بەرەڤ زێدەبونن و بتنێ کچێن خویندکار ل زانکویان ٪٦٠ ێ نە و دیسان فشار ل سەر خێزانان یا هەی بەشداریا ژنان کێم بکەن. کو شلوڤەکرنەکێ بدەتە ڤێ دیاردێ. فەرد دیاردکەت ژێ کو هندەک یێن هەین هەولدانان دکەن کو تەمەنێ شویکرنێ بو کچان ژ ١٣ سالی بو ٩ سالیێ کێم بکەن، هەر وەکو دیار کری ژێ کو نوکە ژ ئاریشێن نە خویندەڤانیێ ل ئیرانێ نەماینە.ئەڤە ژێ باشە کو ئەڤ دیاردەیە سەرکەتنێ بدەست خو ڤە نائینیت، ئاماژە ب وێ چەندێ کو ئەڤ کچێن دڤی تەمەنی دا هاتینە مێرکرن ژێ، ئاوارەیێن ئەفغان بون یان ژێ خێزانێن ئیرانی ئەڤێن ل سەر سنورێن ئەفغانی دژین و ل دەڤەران بلوشستان، ژبەرکو ئەڤ دیاردەیە نە یا بەربەلاڤە ل ئیرانێ، دیار کر ژێ کود بیت بارێ ئابوری یێ خێزانێ ڤێ دیاردێ پەیدا بکەت ئەگەر گەلەک پارە بو بهیچتە پێش کێ شکرن، ژبەرکو یاسا رێ نادەتن دبن تەمەنێ ١٣ سالیێ دا کچ بهێتە ب مێرکرن

ژ سەدێ ٩٩ ژ ژنێن وەلاتێ مسری، رویبروی دەست درێژیێ دبن

دەستەیا نەتەوێن یەکگرتی بو ژنان، ئەنجامێ وێ راپورتێ بلاڤکرینە ئەوا ل سەر دەست درێژیکرنێ بو سەر ژنان ل وەلاتێ مسرێ ئامادەکری. لدویڤ ئەنجامان ژی (٪٩٩.٣) ژ ژنێن مسری ژلایێ رەگەزێ نێر ڤە رویبروی دەستدرێژیا سکسی دبن. راپورتێ ئاماژە بوێ چەندێ ژی دا یە، کو نەتەوێن ئێککگرتی ١٣ جورێن دەستدرێژیێ دیارکرینە، ژوان ژی (دەست برن) و دیسان (ئاخفتن) و یاریکرنێن سکسی.

هەر د ئەنجامێن ڤێ راپورتێ دا هاتیە کو ئەڤا هاتیە تومارکرن زێدەتر ئەڤ جورەنە، (٪٥٩.٩) دەستدرێژی ژ جورێ دەستبرنێ و (٥٤.٥) ژ جورێ ئاخفتنێن نەشرین و ئەڤ ئەنجامە بڤی رەنگی ژی ئێکەمینە ل جیهانێ دهێنە تومارکرن.

بێ ئاقلی، بەس نە وەکی ڤان

. ل زانکویا ئەریزونا ل بەشێ ژەهرێ، نوژداران نەخوشەک دیت کو کورەمارەکی ب سەرێ ئەزمانێ وی ڤە دابو، نوژداران پسیار ژێکرن، ڤی کەسی گوتێ، ئەو کورەمار گەلەک یێ جوان بو و من خاست پێڤە ماچی بکەم.

.ل فەرەنسا کەسەکی ڤیا قەمیسێ خوە پاقژ بکەت کو تەخمەکا پیساتیێ لێبو، ئینا رابو قەمیسێ خو کرە د جل شوێ دا و پانزین و تایت کرە سەر و جل شو دا شولی، پشتی بێهنەکێ ئاگر بەر بو پانزینێ و جل شو پەقی و خانیێ وی هەمی سوت.

دووماهیا زەمانی یە ٤ ژن بۆ دەمێ ٥ رۆژان سەربازەکی درەڤینن و کەیفێ دگەل دکەن

مە هەر یا گولێ بوی کو چەند زەلامان ژنەک رەڤاندی یە و بکوم کەیف دگەل وێ ژنێ کرینە، لێ ڤێجارێ ٤ ژنان بخو زەلامەک رەڤاندی یە و بولاماوێ ٥ روژان هێلایە لدەف خوە و ب دوورانێ کەیف بو خوە ژێ چێکرینە. ئەڤە گرنگترین مانشێتێ ڤێ هەیڤێ بو ل پتریا مالپەرێن ئەلەکترونی و بویە جهێ سەرنجا خەلکی هاتیە بلاڤکرن. ئەو ژی ل زەمبابوی ٤ ژنان سەربازەک رەڤاندی یە و بو ماوێ ٥ روژان و بێی راوەستان ل سەر کریە دوورانێ و پشتی زانین کو ئەڤ سەربازە گەلەک یێ بێ هێزبوی و هەست کرین کو ژبەر لاوازیا وی ددەستێن وان دا بمریت، ئەو سەرباز برینە دەڤەرەکا چیایی یا نەخوش و پێن وی داینە بەر بەرا، دا نەسێت برەڤیت و ل وێرێ هێلاینە.

جهێ ئاماژێ یە کو ئەڤ سەربازە ژ ئەنجامێ وان راهێنانێن بەری نوکە د سەربازیێ دا کرین، شیا ب وێ ماندیبون و برینداریێ ڤە خوە بگەهینتە نێزکترین بنگەهێ پولیسان، ل ساکوبفا و سکالا خوە ل سەر وان ژنان توماربکەت، بەلێ لێگەریانا پولیسان ل وان هەر ٤ ژنان یا بێ مفا بو، چنکو نەهاتنە ناسین.

د بەرسڤا هەیفایێ دا ئەلیسا دبێژیت: ئەز ئێکەمینم

بو جارا ئێکێ ل لبنان بەری چەند روژان ئاهەنگا بەلاڤکرنا خەلاتان ل مالپەرێن کومەلایەتی هات کرن و تێدا (هەیفا وەهبی) سترانبێژا بەرنیاسا لبنانی، خەلاتێ باشترین ستێرا بناڤ و دەنک وکارا، ل مالپەرێ تورا تویتر وەرگرت.
بەلێ ئەڤی خەلاتی دەرگەهەکێ دی ڤەکر و هەر د تویتەر دا هندەک ئەنجامێن دی هاتینە بەلاڤکرن و تێدا باشترین وکاراترین هونەرمەندا سترانێژ هاتیە دەست نیشانکرن، ئەو ژی هونەرمەندا سترانبێژ (ئەلیسا) بویە و ڤێ سترانبێژێ شیایە پترین جەماوەر لدویڤ خوە خرڤەکەت و پاشی سترانبێژ (نانسی عەجرەم) دهێت و ل پلا سیێ ژی شنوی (هەیفا وەهبی) دهێت.

مەرجێن شویکرنا وێ دڤێت دوو هەڤالێن وێ ژی شوی ب هەمان زەلام بکەن

ئەڤە مەرجێن کچەکا عەرەبستانا سعودی بون کو ب دەنگ و باسەکێ گەلەک سەیر دهێتە زانین. ئەو ژی ماموستایەکا وەلاتێ عەرەبستانا سعودی مەرجەکی ددانیتە بەر وی کەسێ هاتی وێ بو خو بخازیت، ئەگەر هەردوو هەڤالێن وێ یێن ماموستا ژی بو خو ل خو مەهر نەکەت، شوی پێناکەت و وێ دڤێت ئەو هەر سێ ببنە هەڤژینا ئێک زەلام، ئەڤە و هندی مروڤێن وێ و یێن زەلامی هەولدان کرن، کو وێ ژ بریارا وێ پاش لێڤەکەن، لێ ئەو هەر ل سەر بریارا خو یا رژد بو. یا بزاڤای ژی مای هەر سێ کچک پێکڤە و ل ئێک روژ ل خوە مارەکرن.

دان و ستاندن دناڤبەرا دوو ژنێن مری دا

ژنا ئێکێ: تو چاوا مری یە؟
ژنا دوێ: ئەز د بەفرگرێ دا یا مریم؟
ژنا ئێکێ: یا دیارە تە گەلەک یا سار بوی تا رح د سەر تە دا چویە خارێ؟
ژنا دوێ: نە ل بەراهیێ من پیچەک سار بو و پشتی هینگێ من هایش چنە بو. ئەرێ یا تو چاوا مری؟
ژنا ئێکێ: جەلتا دلی هاتە من.
ژنا دوێ: ئەو جەلتە چاوان هاتە تە؟
ژنا ئێکێ: من باوەری ب زەلامێ خوە نەبو و من گوتێ ئەز دێ چمە سەرەدانا مالا دەیکا خو وانا و ئەز چووم و زویکا هاتم، زەلامێ من ل پێش تەلەفزیونێ یێ رونشتی بو و هندی من خانی سەر ئێک و بن ئێک کر، من چ ژن دمال ڤە نەدیتن، ڤێجا هندی من کرە کەنی جەلتە هاتە من و ئەز مرم.
ژنا دوێ: یەعنی ئەگەر تە ژنەک دمال ڤە دیتبا ئەو جەلتە نەدهاتە تە؟
ژنا ئێکێ: نەخێر دا نوکە یا ساخ بم.
ژنا دوێ: ئێ هەما دا ئێکسەر بەرێ بەفرگرێ ڤەکەی و نوکە ئەز و تو هەردوو دساخ باینە.

ئەگەر تە بڤێت بەرگریا پەنجەشێرێ بکەی چەقۆکێ ژ دەستێ خۆ پاڤێژە

ئەڤە نە گوتنا من بو دەما من ئەڤ بابەتە نڤیسی، بەلکو ئەڤە ژ ئەنجامێ ڤەکولینێن تەندروستی هاتیە، ئەگەر تە ڤیا بەرگریا نەخوشیا پەنجەشێرێ بکەی خوە ژ چەقوکێ دویر بێخە، ژبەر کو سپیکرنا قەلپێن فێقی، ئەو فێقیێ هەنێ گەلەک فیتامیناتان ژ دەست ددەت. هەر چەندە وان ڤەکولینان دیارکریە ژی کو فێقی بخو ژی مفایێن خوە هەنە، لێ قەلپێ وێ ژی گەلەک ڤیتامیناتێن باش دناڤ دا هەنە. ئەڤێن خارێ ژی هندەک مفایێن هندەک قەلپێن فێقی نە.

قەلپێ پرتەقالێ: ڤەکولەر دبێژن قەلپێ پرتەقالێ ماددێ (دی لیمونین) تێدا هەیە و رێژا کولیسترولی دناڤ خوینێ دا کێم دکەت.

قەلپێ پتاتێ: ریشلوێن پوتاسیومی و ئاسنی و زینگ و فیتامین سی دناڤ دا هەنە.

قەلپێ موزێ: ماددێ للوتین دناڤ دا هەیە و بەرگریا چاڤان دکەت، زێدەباری ماددێ سروتین کو ئارامیێ و کەیف خوشیێ لدەف مروڤی پەیدا دکەت.

قەلپێ سێڤێ: بەرگرییا نەخوشیا پەنجەشێرێ دکەت و بو قولونێ ژی باشە.

قەلپێن هنارێ: ئەگەر بهێنە هیرکرن و کرنە دناڤ ئاڤەکا گەرم دا و پاشی هنگڤینی بکەنە سەر بو (قەرحا مەعیدێ) باشە.

دگەل بلندبوونا فشارا خوینێ هەستێن کەیفێ و خەمۆکیێ ژی لاواز دبن

ڤەکولینەکا نوی دیارکریە، کو دەما فشارا خوینێ ل دەڤ کەسەکی بلند دبیت دهەمان دەمدا ئەو کەسێ هەنێ نەشێت هەستێن خوە یێن دروست بەرامبەر کەسێ دی بزانیتن، چ کەیف خوشی و بشکورین بیت یان ژی خەموکی و دلگرانی بیت. ئەڤە ژی دزڤریت ژ بەر لاوازیا دەربرینێ بو خاندنا دێم و سەروچاڤێن کەسێن بەرامبەر. ئەڤ ڤەکولینە ژلایێ پروفیسور (جیمس ماک کیوبن) ل زانکویا کلیمنسون یا زانستێن دەرونی ڤە هاتیە ئەنجامدان. هەر وەکو ڤێ ڤەکولینێ دیار کری، ئەڤ کەسێن فشارا وان بلند شیانێن نیاسکرنا سەروچاڤان لدەڤ وان لاواز دبیت کا ئەڤ سەروچاڤێن هەنێ چ رەنگڤەدان هەیە، کەیف خوش یان ژی کەسەکێ ئارام یان دوو دل و تا دوماهیێ.

جهێ ئاماژێ یە ژی، پشتی ئەڤ ڤەکولینە بلاڤ بوی چەند لایەنان پشتگیریا خوە بو دیار کریە ژوان ژی پەیمانگەها دل و هناڤان و پەیمانگەها نیشتیمانی یان دانعەمریێ ل ئەمریکا و ئەنجامێن ڤێ ڤەکولینێ پەسەند کرینە و بو ڤێ ڤەکولینێ ژی هەر ئێک ژ (زانکویا وسکونسن، زانکویا ئوکلاند و دیسان تاقیگەها بەرگریێ و پەیمانگەها دانعەمریێ و تاقیگەها زانستێن ئەعسابان و زانکویا ئەریزونا)، بەشدار بوینە.

ئەڤ پێزانینە دباشن و ژ دەست خۆ نەکە؟

- ل سالا ١٤٧٤ ێ ل (باژێرێ بال ل سویسرا) دیکلەک هێکەکێ دکەت و دادگەهەک ل سەر هاتە دانان و حوکمێ سێدارێ ل سەر وی دیکلی هاتە سەپاندن، ژبەرکو وی دیکلی کارەک کریە دژی سروشتی یە و هێکا وی ژی دگەل دا هاتە سوتن.

- ژمارە ١٣ ل ئیتالیا، ب ژمارا کەیفێ دهێتە ناسکرن و کچک ڤێ ژمارێ بخو دکەنە رستک بو دویرکتنا خرابیێ ژ وان و چەنسەکێ باش.

- کێڤژەلەیێ ئسترالی، دەما دچیتە سەر هشکاتیێ ب رێکا پێن خوە هەوایێ خوە هەلدکێشیت.

- ل باژێرێ (کلیفلاند) ل ویلایەتا ئوهایو یا ئەمریکی، بێی دەستیرییا پێشوەخت نابیت نێچیرا مشکان بهیچ جورەکی بهێتەکرن.

- پرتەکا هەستیێ مروڤی ب قەبارەیێ ئێک زلکێ شخارتێ، دشێت بەرگریا سەنگا ٩ تەنان بکەت.

- ئەغریقیا، ئەگەر ڤیابان نامەکا نهێنی بو جهەکی فرێبکەن، دا مروڤەکێ سەر مەزن ئینن و پرچا وی قوسینن و ئەو تشتێ وان دڤیا ل سەر سەری دنڤیسین و تا پرچا سەرێ وی دهات، دا شنوی وی کەسی فرێکەنە جهێ وان حەزکری کو ناما وان بگەهیتن.

- هەر دەما دەستێ مروڤی یان هەر جهەکێ دی ب کێزکا سور کەفت، ئێکسەر ئەڤ کێزکە دچیتە دکونا خوەڤ و خو پاقژ دکەت.

باشترین رێک بۆ ئینانەخارا پلا گەرماتیێ

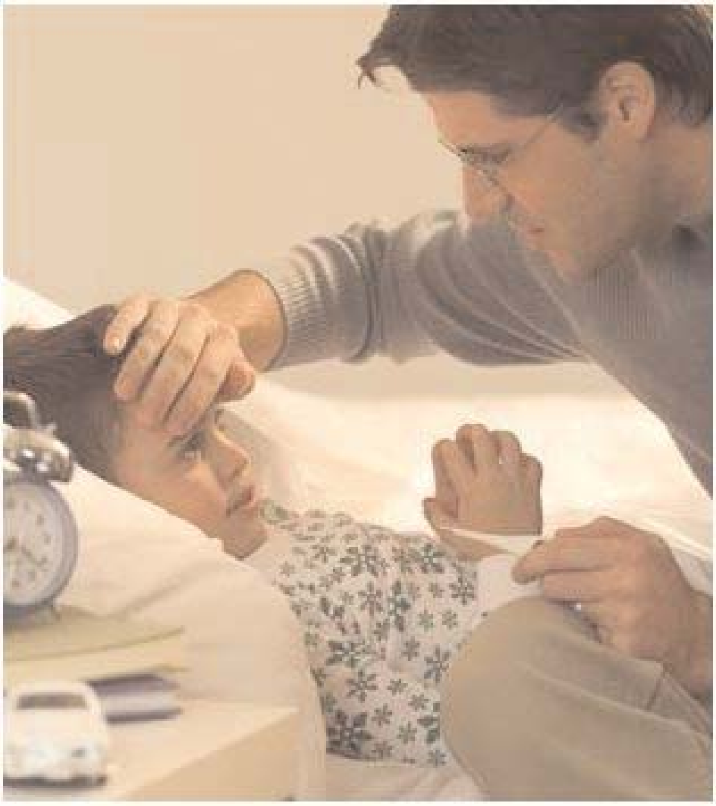

گەلەک جاران پلا گەرماتیێ لدەف هندەک کەسان بلند دبیت، یان کو ژ پلا خوە یا سروشتی کو ٣٧ پلەیە زێدەتر لێدهێت و بو هاتنەخارا ڤێ گەرماتیێ ژی، کەسێن دەوروبەر پەنایێ دبەنە بەر شویشتنا لەشی و هندەک دچنە بەر ئاڤێ و هندەک ژی پاتێن تەرکری بکار دئینن، ئەڤە ژی هەولدانێن شاشن و نە دویرە پلا گەرماتیا نەخوشی بەرەڤ بلند بونەکا زێدەتر ڤە بچیت. لڤێرە ژی یا دروست هەر وەکو شیرەتکارێن نوژداری بەحس دکەن، دڤێت ئەو پاتێ ب ئاڤێ دهێتە تەرکرن، ئەو ئاڤ گەلەک یا تەزی نەبیت، بەلکو ئاڤەکا سروشتی یا حەنەفیێ یا باشە و دێ سەروچاڤ پێ هێنە تەرکرن دگەل تبلێن دەستان و دێ ئەڤ چەندە هێتە دوبارەکرن تا پلا گەرماتیا نەخوشی، دهێتە خار.

——— تری ———

تە ژ شێرپەنجێ دپارێزیت

ئەڤە ئەم بەرەڤ وەرزێ هاڤینێ ڤە دچین و تری مشە دێ کەڤیتە بازاری و ئەڤە چەند مفایەکن کو هەر ئێک ژمە گرنگیا ڤی فێقی بزانیت و ئەڤ مفایێن هەنێ ژی لدویڤ نویترین ڤەکولینێن زانستی یێن تایبەت هاتینە ئەنجامدان. و هاتیە دیارکرن ژی کو ئێک لیترا ئاڤا تری بەرامبەری ئێک لیترا شیرێ دەیکێ یە و ژبەر هەبونا ڤیتامیناتێن دناڤ دا دشێت لەشی ژ شێرپەنجەی ب پارێزیت و خانێن شێر پەنجەی دگوهوریت بو خانێن ساخ، هەر دیسان هاتیە دیار کرن کو خارنا تری باشە بو (کەمخوینی، گولچیسکا پاقژ دکەت، بو ژنا دووگیان و بچویکێ وێ باشە، ماندیبونا لەشی ناهێلیت، بیردانکا مروڤی بهێز دئێخیت و دیسان تێهنشکێ ژی دکوژیت. ئەڤە و چەندین فیتامین دناڤ دا هەنە، وەک ڤیتامین (ئەی، سی، پی پی، بی ١، بی ٢، بی ٥، بی ٦).

جون سینا بگرانی بریندار دبیت

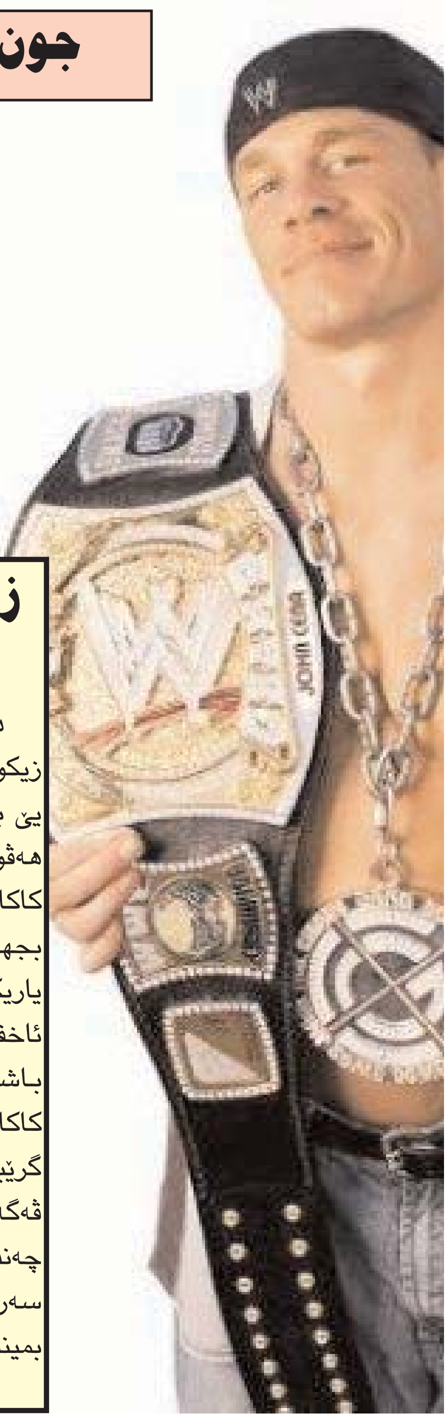

مالپەرێ ئێکەتیا جیهانی یا (موسارعێ) راگەهاند، کو ستێرا ڤێ یاریێ (جون سینا) د یاریەکا ئێکەتیا ئەوروپا دا بگرانی بریندار بویە. ڤی مالپەری دیار کریە ژی، کو دبیت سینا ژبەر ڤێ برینا پێهاتیە هنگافتن، نەشتەرگەری بو بهێتە ئەنجامدان و تا باش دبیت، شنوی ڤەگەریتە سەر یاریێن خوە وەک یاریکەرێ موسارعێ. جهێ ئاماژێ یە، کو نوکە کارگێریا نوکە ل ئێکەتیێ، ل پێگوهورەکی بو سینای دگەریت و نەشیا بەرامبەری هەڤرکێ خوە (ریباک) راوەستیت.

هەر دیسان قارەمانێ بەرێ یێ ئێکەتیێ (زاک روک) ژی د هەڤرکیا دوماهیێ دا دگەل سینای، د زەڤلەکێن زکی دا توشی هنگافتنەکێ ببو و دێ نەشتەرگەری بو وی ژی هێتە کرن.

زیکو، ل سەر کاکای پێدڤی یە ب زوترین دەم (ریال مەدرید) بجهـ بهێلیت

دئاخفتنەکا خوە دا، زیکوی یاریزانێ بەرازیلی یێ بەرێ گوت: پێدڤی یە هەڤوەلاتیێ وی (ریکاردو کاکا)، رێزێن ریال مەدرید بجهـ بهێلیت و ڤەگەریتە یاریکرنێ ل بەرازیل. دڤێ ئاخفتنێ دا گوتی یە ژی، باشترین هەلبژارتن بو کاکای ئەوە، کو بەری هەر گرێبەستەکێ ئیمزا بکەت، ڤەگەریتە بەرازیل و هەر چەندە هەتا نوکە دڤێت رولێ خوە دناڤ ریال مەدرید دا نیشان بدەت و گوتی ژی، پێدڤی یە ل سەر کاکای، ریال مەدرید بجهـ بهێلیت، ئەگەر بڤێت وەک ستێرا یاریێیا تەپا پێێ یا جیهانی بمینیت و ڤەگەریتە بەرازیل و مفایێ خو وەک یاریکەر بو تیپا نەتەوێ خو بگەهینت.

رونالدوی دڤێت ڤەگەریتە ناڤ رێزێن (مانچستەر یونایتد)

کریستیانو رونالدو، یاریزانێ هەلبژارتیێ پورتوگالی و یانا مەدرید یا ئیسپانی، بو ئێک ژ یاریزانێن یانا مانچستەر یونایتد دیارکریە، کو دێ ڤەگەریتە ئولدتارفورد. ئەڤە ددەمەکی دا، یانا مانچستەریونایتد یا ئینگلیزی، ئامادەیە برێ ٧٧ ملیون یورو یان بو ڤەگەراندنا هێرشبەرێ پرتوگالی، کریستیانو رونالدوی تەرخان بکەت.

جهێ ئاماژێ یە کو ل سالا ٢٠٠٩ێ کریستیانو رونالدو، ب برێ ٩٤ ملیون یوروریا ل رێزا یانا مانچستەر یونایتد یا ئنگلیزی، پەیوەندی ب یانا ریال مەدرید کریە.

سارا ئیرانی دچیتە قۆناغا دووێ ژ خولا مەدرید

سارا ئیرانی، شیا بگەهیتە قوناغا دووێ ژ خولا مەدرید یا نیڤ دەولەتی بو تەپا دەستی و ئەڤ سەرکەتنە ژی ددەمەکی دا هات پشتی سەرکەفتنا وێ دگەل هەڤرکا وێ یا بولەندی (ئورسولا رادفانسکا ب (٦یا٣ و ٦یا١) هاتیە راگەهاندن. جهێ ئاماژێ یە کو خەلاتێن ڤێ یارییێ بو ژنان، دگەهنە ٣یا٣٦٨یا٢٦٥ ملیون یورویا.

لیستا وان یاریزانێن ڤێ هاڤینێ یانا (ریال مەدرید) بجهـ دهێلن

روژناما مارکا یا ئیسپانی، لیستا وان یاریزانان ئاشکەرا کری یە کو ل وەرزێ هاڤینێ دڤێت رێزێن ریال مەدرید بجهـ بهێلن. ب باوەریا ڤێ روژنامێ ژی، کو سەردەمێ پورتوگالی ب دوماهی هات و دگەل هاتنا راهێنەرەکێ نوی کو پێدچیت سەردەمەکێ نوی دەست پێکەت، ئەو ژی راهێنەر (کارلو ئەنشیلوتی) بیت.

لدویڤ ڤێ روژنامێ ژی، ئەڤ یاریزانێن ناڤێن وان ل خارێ دێ یانا ناڤبری بجهـ هێلن. ئەو ژی هەر ئێک ژ یاریزان (هیگواین، کاکا، پیپی، کارفالیو، ئیسیان، کوینتراو، ئادان)، بەلێ تا نوکە ئاماژە ب ناڤێ وان کەسان نەهاتیە دان یێن جهێ ڤان یاریزانان دگرن.

زیکۆ، ل سەر کاکای پێدڤی یە ب زوترین دەم (ریال مەدرید) بجهـ بهێلیت

دئاخفتنەکا خوە دا، زیکوی یاریزانێ بەرازیلی یێ بەرێ گوت: پێدڤی یە هەڤوەلاتیێ وی (ریکاردو کاکا)، رێزێن ریال مەدرید بجهـ بهێلیت و ڤەگەریتە یاریکرنێ ل بەرازیل. دڤێ ئاخفتنێ دا گوتی یە ژی، باشترین هەلبژارتن بو کاکای ئەوە، کو بەری هەر گرێبەستەکێ ئیمزا بکەت، ڤەگەریتە بەرازیل و هەر چەندە هەتا نوکە دڤێت رولێ خوە دناڤ ریال مەدرید دا نیشان بدەت و گوتی ژی، پێدڤی یە ل سەر کاکای، ریال مەدرید بجهـ بهێلیت، ئەگەر بڤێت وەک ستێرا یارییا تەپا پێی یا جیهانی بمینیت و ڤەگەریتە بەرازیل و مفایێ خو وەک یاریکەر بو تیپا نەتەوێ خو بگەهینت.

٢٢/٣–٢١/٤كاڤر
تو پێدڤی گەشتەکێی و خو ئارام بکەی، نەهێلە چ هزر لتە زال ببن و نەخوشی وان مروڤان دگریت یێن باوەری بخو نە و گوهـ ددەنە خەلکی.

٢٢/٤–٢١/٥ گا
ژیـان دەرفەتە و ئێک جار بو مروڤی هەلدکەڤیت، هشیار بی ڤێ دەرفەتێ ژ خوە نەکە و نەهێلە سوز و عاتیفە ل سەر تە زال ببن.

٢٢/٥–٢١/٦ جێمک
ئەڤ هەیڤە دێ بو تە یا گران بیت و رەنگە گەلەک تشتێن خوە ژ دەسـت بدەی، یا باشتر تـە بـاوەری بـخـوە هـەبـیـت و سەرکەفتن ژی ژ باوەریێ پەیدا دبیت.

٢٢/٦–٢١/٧ كێڤژاله
تو یێ رەقی دگەل هەڤالێن خوە و هندەک جاران تو گران دگەل دئاخڤی و و تو دلێ وان دهێلی، بزانە دهەڤاینیێ دا خو مەزنکرن نینە.

٢٢/٧–٢١/٨ شێر
تو گەلەک دەمێ خوە ل سەر فیس بوکێ دبورینی و بێی تو هەست بکەی، نەهێلە تەکنەلوژیا فایدە ژ تە بکەت، بەلکو تو فایدەی ژێبکە.

٢٢/٨–٢١–٩ كچێن
دێ گەلەک پەیوەندیێن نوی دژیانا خوە دا بینی، کو حەزدکەن هاری تە بکەن، هەولبدە بخو مفای ژ وان هەمی هاریکاریان ببینی و بکار بینی.

٢٢/٩–٢١/١٠ ترازی
جوانی نە ئەوە یا مروڤ پێ خوە دخودیکێ را ببینیت، بەلکو جوانی ئەوە کەسێن دەوروبەر مروڤی باش ببینن و مروڤی باشی بو بێژن دژی بڤێت.

٢٢/١٠–٢١/١١ دووپشک
دڤێت تو بخو، خو بهەلسەنگینی و یا باش تو بو خو بزانی، نەهێلە بکەڤیە بن هزرکرنێن کەڤن و یا دەستێ تە دا بچیت و پەشیمان ببی.

٢٢/١١–٢١/١٢ کەڤان
لڤان نزیکان دێ مزگینیەکا خوش گەهیتە تە و بارێ تە یێ ئابوری ژی دگەل دا دێ مسوگەر بیت و دێ کەیفا تە گەلەک هێت، دڤێت تو پتر یا رژدتر بی.

٢٣/١٢–٢١/١ گیسک
هزرا ئەزمونەکێ یا ل بەر سینگێ تە و تو پێدڤی زێدەتر خوە ماندی بکەی، پلانا دروست بو وێ ئەزمونێ دارێژی دا سەرکەڤتنێ بدەست ڤە بینی.

٢٢/١–٢١/٢ گوسک
کەسەکی/ێ دڤێت دلێ خوە بو تە ڤـەکـەت و یـێ نـیـەت پـاقـژە، هـەولـبدە رویێ خوە یێ باش نیشان بدەی و هەمی تشتەکی ب خەلەتی وەرنەگرە.

٢٢/٢–٢١/٣ نەهەنگ
ئـامـاژەیـەک یـا هـەی بو هندەک گوهورینان و دێ هندەک سپرایز دژیانا تە دا چێبن، کو هندەک خەونێن تەنە و دێ بنە راستی، یا/یێ گەشبین بە.

هەیفا وەهبی بۆ دوژمنێن خوە: ئاگرێ دوزەخێ لهیڤیا وەبیت

کەسەک ل سەر مالپەرێ تویتەر ل سەر لاپەرێ هەیفا وەهبی دنڤیسیت و دبێژیتێ: (خانیێ تە ب شەوتیت، تو یا هەستی گرانی و ئەلبوما تە ژێ چنینە).

بەرسڤا ڤێ کومینتێ ژێ بڤی رەنگی هاتیە دان، (ببەنە باخچێ گیانەوەرا کو ئەو ژوانە) و دیسان کومێنتەکا دێ: (هین دشێن دەربرینێ ژ هزرێن خوە بکەن، بەس ب رێزگتن یان ژێ ئاگرێ دوزەخێ دێ لهیڤیا وە بیت).

بەرسڤا ژمارە ١٢٥

3	6	9	4	2	8	5	7	1
5	9	6	3	7	2	1	4	8
6	2	4	7	9	1	8	5	3
4	8	5	2	1	7	3	6	9
7	1	8	9	5	3	6	2	4
8	3	7	1	6	5	4	9	2
2	5	1	8	4	9	7	3	6
9	7	3	6	8	4	2	1	5
1	4	2	5	3	6	9	8	7

© Lovatts Publications Pty Ltd - www.lovattspuzzles.com

سۆدۆکۆ

ئا: ڤەگر

بو یاریا سودوکوی، ل سەر تە پێدڤی یە هەمی خانێن ڤالا ب ژمارەکێ ژ ١ تا ٩ پربکەی، ب مەرجەکی نە ل رێزا ستونی و نە ل رێزا ئاسوی چ ژمارە دوبارە نەبن، دەمەکێ خوش مێشکەکێ ئارام.

1		9		3		5	6	7
	8	3		9	2	1		6
8	6		9		3		5	4
3		2		1	4	6		5
5		6	8		9		7	
9	5	8	4	7		2	1	3
	2		1		7		3	9
2		7		8		4		1
6	7			5	1		2	8

رۆژنامەڤانی و ئەکادیمییەت

ئەحمەد جاسم
ahmad.jaseem939@yahoo.com

دیارە هندەك بیاڤێن ژیانێ ژ بلی حەز و شیانان، پێدڤی ب ئەکادیمییەتێ هەیە. بو نموونە نوژداری، کو ئەڤە کارەك ژ هەبوونێ وەرە دهێتە کرن و خو ل سەر دەمێ مسرا کەڤن و فیرعەونییان، خواندنگەهـ هەبووینە، زانستێن پزیشکی و چەند زانستێن دن تێدا دهاتن خواندن. ئەڤە ژی ڤەدگەریتە گرنگی و هەستیاری و سەختی و بەرپرسیارەتییا وی کاری. لی دهەمان دەم ژی دا، هندەك کار هەنە دبیت ئەکادیمییەت رولەکێ سەرەکی دناڤ دا نەبینیت، بو نموونە وەرزش، ئەگەر بەرێ خو بدەینێ زوربەییا یاریکەرێن جیهانی یێن ب ناڤ و دەنگ، ل سەر بنیاتێ حەز و شیانێن خوە، ئەڤ کارە کریە.

ژڤی روانگەی ئەگەر بەرێخو بدەینێ، چەند سالەکە ل پەیمانگەها تەکنیکی، پشکا روژنامەڤانی ڤەبوویە و ئەگەر شاش نەبم، دوو خولێن دەرچوونێ ژی ڤێ پشکێ یێن دەربازکرین. هەلبەت گەلەك بوچوون هەبوون، کو هەبوونا ڤێ پشکێ دێ زێدەهییەکێ ئێخیتە پێشەییا روژنامەڤانی، لی بدیتنا من ئەڤ چەندە پێچەوانە دەرکەت، ژبەرکو دەرچوویێن وێ پشکێ، وەکی هەمی دەرچوویێن پشکێن دن یێن پەیمانگەها، باوەرنامە کریە بەهانەییەك بو سەرکەفتنا خوە.

ب مخابنی ڤە دێ بێژم، ئێك ژ خاسییەتێن تاکێ روژهەلاتی ئەوە، باوەرنامێ ب دەستکەفتیا گوپیتکێ دزانیت و وەکو بوچوونا من، باوەرنامە ژ نوی دەستپێکا رێکێ یە و ئەگەر بو کەسانێن دبوارێن دن دا پەیڤا ئەز خودان شهادەمە برێڤە چووبیت و ڤان دەرچوویان ژی باوەرنامە بخو کربیتە بەهانە د روژنامەڤانیێ دا، ئەڤێ پەیڤێ جهێ خو دفەرهەنگێ دا نینە. دبیت ژ بو دانا مەنسبەکی بو کەسەکی دبوارێ ساخلەمیێ دا، ل سەر بنیاتێ باوەرنامە و ڤەکولینێن وی بیت، لی دانە ئاخفتنا وەزیرەکی بو نمونە دکونگرەکی دا، ب وی شێوەی نینە، دا کو تو وێ بەرسڤا تە دڤێت ژ وی وەزیری یان سیاسی وەربگری، تو پێدڤی ب تەکنیکەك و فێلبازییا و یا ژ هەمییا گرنگتر، زانیارییێن تە ل سەر بابەتێ کونگرەی دموکم بن، هەکەر تە ئەڤە نەبیت و تو د کونگرەی دا بێژی ئەز خودان شهادەمە، پانێ وەکی من دڤێت باخڤە و رێزی ل من بگرە من شهادە یا هەی، دێ بیە جهێ ترانە پێکرنێ.

من دگەل چەند دەرچوویەکێن ڤێ بەشی کارکری یە، ماندیبوونەکا مەزن من دیت، دگەل وان ب دیتنا من، چ جوداهی نینە دناڤبەرا تو کەسەکێ نورمال فێری کاری بکەی یان ژی دەرچوویەکێ بەشێ روژنامەڤانی ل دهوکێ و دبیت تو دگەل سەیدایێ دەرچوو پتر ب وەستی، ژبەرکو ب نەفەسەکا مەزن سەحدکەتە خو و چ جار یا کێم بخو نا دانیت، ب بەهانەییا وێ یەکێ سەیدا ئەکادیمی یە.

ئەگەر ئەم سەحکەینە بەرهەمێ ڤان دوو خولێن دەرچووی، چ تشتێ وەها یێ بەرچاڤ ژێ چێنەبوویە، دیارە کارێ روژنامەڤانی تنێ حەزن نینە، دڤێت مروڤ پشت بەستنێ ب شیانا بکەت. لی ب مخابنی ڤە، نە بتنێ روژنامەڤانێن ئەکادیمی، بەلکو رێژە ژییێن دن ژی، تنێ حەزا دابەزاندنا وێنێ خو ل روژنامێ یان ل تەلەڤزیونێ و نە زێدەتر و خودێ نەکەت، تێبینییەکێ ئەو تو کەتیێ، دێ هزر کەت تو دوژمنی یان ژی کەسەکی خو ژ وی مەزنتر دبینی و هەلبەت دسوحبەت و رەخنێن مە دا کی پتر دئاخڤیت، ئەو ئەم ب سەرکەفتی دزانین و ئەم نابێژینە خو تنێ گلاسێ خالی، گەلەك دەنگ ژێ دهێت.

ÇAVDÊR

126
Kovareka Siyasî, Rewşenbîrî Giştiye
2013 - 5

بۆ ڤەگوهاستنا نیڤ دەولەتی و گەشت و گوزار و بازرگانیا گشتی

للنقل الدولي والسفر والسياحة والتجارة العامة - تخليص گمركى

1. فروتنا پلێتێن فروکەوانی ل سەرانسەری جیهانێ.
2. دابینکرنا ڤیزان بو نەخوشان.
3. چێکرنا گروپێن گەشت و گوزاری.
4. ڤەگوهساتنا رێڤینگا رۆژانە بو تورکیا ب پاصێ.

1. ڤەگوهاستنا کەل و پەلان ل هەمی جیهانێ بو عیراقێ.
2. ڤەگوهاستنا کەل و پەلان، ناڤخویی و رۆژانە.
3. ڤەگوهساتنا کەل و پەلان ل تورکیا بو عیراقێ رۆژانە.
4. پوستە و گەهاندن.

ناڤ و نیشان